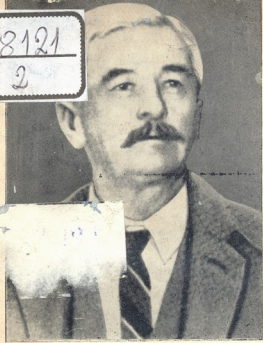

K 58121
2

საქართველოს
ხალხთა ბიბლიოთეკა

ყიდიანო ფოტოგრაფი

საქართველო
მემკვიდრეობა

უილიამ ფოლქნერი

სკუდი შემოგონება

თარგმნა
ნათელა ფურცელაძემ

„ნაკადუმი“
თბილისი
1970

გამოჩენილი ამერიკელი მწერალი უილიამ ფოლკნერი (1897—1962) არაერთი რომანის, მოთხრობის, ნოველის, პიესისა თუ ლექსის ავტორია. მწერლის ნაწარმოებთა უმრავლესობა ამერიკის ცხოვრებას აღწერს, რასობრივ დისკრიმინაციასა და რეაქციულ შეხედულებებს ამოთრახებს.

მოთხრობა „სრული შემობრუნება“ ომის წინააღმდეგ არის მიმართული. მწერალი ჰკიცხავს მათ, ვინც ცდილობს კაცობრიობას თავს მოახვიოს ომის საშინელება.

სკეპ-2000
შეგთქმულია

„ერთი მოთხრობის ბიბლიოთეკა“

კონსტანტინე ლორთქიფანიძის

რედაქციით

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

I

იმ ამერიკელს, უფროსი რომ ჩანდა, დიაგნოზის მოხდენილი ბრიჯი არ ეცვა. მისი შარვალი და კიტელიც ჩვეულებრივი ოფიცრული მაუდისაგან იყო შეკერილი. თანაც კიტელის კალთები ლონდონურ ყაიდაზე კი არ ჩამოეშვა, — უკანა ნაკეცი ფართო ქამრიდან სამხედრო პოლიციის რიგითი ჯარისკაცივით ჰქონდა გამოშვებული. ძვირფასი, ყელიანი ფეხსაცმლის მაგიერ ხნიერი კაცის შესაფერისი ფეხსაცმელი და კრაგები ეცვა. ეტყობა, ფერთა შეხამებაზე სულ არ ფიქრობდა. ყაწიმის ქამრის ფერი არც კრაგებს შეეფერებოდა და არც მაღალყელიან ფეხსაცმელს. მკერდზე მიბნეული ფრთები კი იმას მიგვანიშნებდა, რომ ეს კაცი ავიაციაში მსახურობდა. სამაგიეროდ ფრთებს ქვემოთ მიმაგრებული ორდენის ლენტი კი ნამდვილად საპატიო ლენტი იყო. სამხრეებზე კაპიტნის ნიშნები ბზინავდა. ტანმორჩილ კაცს გამხდარი, მოგრძო სახე და ჭკვიანი, ოდნავ მოღლილი თვალები ჰქონდა. ოცდახუთს გადაცილებული იქნებოდა. ერთი შეხედვით გეგონებოდათ, ეს ყმაწვილი საქველმოქმედო სტიპენდიით ირჩენსო თავს; სინამდვილეში კი იგი სტუდენტთა რომელიღაც ცნობილ კორპორაციას ეკუთვნოდა.

1858.12.2

ამერიკელის წინ ორი სამხედრო გაჩერებულიყო მათგანს, არა მგონია, საერთოდ მისი დანახვის თავი ჰქონოდა. ფეხზე თუ იდგა, ისიც იმიტომ იდგა, რომ ამერიკის სამხედრო პოლიციის კაპრალი შესდგომოდა მხარში. უგონოდ დამთვრალიყო და იმ ოთხკუთხა პოლიციელთან შედარებით, გრძელი, წვრილი და მოღუნებული ფეხების ჩაკეცვის ნებას რომ არ აძლევდა, ბიჭურად ჩაცმულ გოგონას ჰგავდა. მოვარდისფრო სახეზე თვალები ლურჯად უელავდნენ, ტუჩები კი უბიწო ქალიშვილს მიუგავდა; სველი, თიხაში ამოთხვრილი, ოკრობოკროდ შებნეული საზღვაო კიტელი ეცვა; ქერა თმაზე მეზღვაურის ქუდი ისე დარდიმანდულად მოეგდო, ინგლისის სამეფო ფლოტის ოფიცრებს რომ სჩვევიათ.

— რა ამბავია, კაპრალი? — ჰკითხა ამერიკელმა მფრინავმა. — რა მოხდა? ხომ ხედავთ, ინგლისელია, პოდა, ინგლისის სამხედრო პოლიციამ მიხედოს.

— მეც ვიცი, რომ ინგლისელია... — წაიბურტყუნა პოლიციელმა. ძლივს ლაპარაკობდა, სუნთქვა უჭირდა, გეგონებოდა, მძიმე ტვირთს მოათრევსო. თუმცა ბიჭი ქალიშვილივით ნაზი აგებულებისა გახლდათ, მაგრამ ეტყობა, მაინც საკმაოდ მძიმე იყო. — დადექით როგორც წესია! — შეუყვირა პოლიციელმა — ნუთუ ვერ ხედავთ, აქ ოფიცრები არიან.

ახლა კი თავს ძალა დაატანა ბიჭმა, თვალები ისე მოჭუტა, თითქოს ბინდის მოშორება უნდაო, წაბარბაცდა და პოლიციელს ყელზე ჩამოეკიდა. მეორე ხელით კაპიტანს ვითომ სალამი მისცა: მარჯვენა ყურთან თითები

ოდნავ შეათამაშა. მერე წაიბოროძიკა და კვლავ თავს დაატანა, წელში გასწორებულყო.

— სა-ლა-მი, ს-ერ! — წარმოთქვა მან.—იმედია, ბიტი არა გქვიათ!

— არა, — უპასუხა კაპიტანმა.

—ოჰო, — თქვა ბიჭმა. — მადლობა ღმერთს. უთუოდ შევცდი. არ გეწყინოთ, რა!

— არ მეწყინება, — მიუგო ხმადაბლა კაპიტანმა. იგი პოლიციელს შეჰყურებდა. საუბარში მეორე ამერიკელი ლეიტენანტი ჩაერია, ისიც მფრინავი იყო. ოცდახუთისა არც იქნებოდა. საველე ბრიჭი და კობტა ფეხსაცმელი ეცვა. კიტელიც, საყელოს თუ არ ჩავთვლით, ინგლისურ ყაიდაზე ჰქონდა შეკერილი.

— ეს ერთი იმ მეზღვაურთაგანია, — უთხრა მან, — ყოველ ღამე თხრილებიდან რომ ამოჰყავთ. გეტყობათ, ქალაქში იშვიათად გიწევთ ყოფნა.

— ჰო, — მიუგო კაპიტანმა, — მსმენია მათზე. ახლა მაგონდება. — თუმცა ისინი ხალხმრავალ კაფესთან იდგნენ და ქუჩაც სავსე იყო ჯარისკაცებით, მოქალაქეებით, ქალებით — მაინც არავინ შეჩერებულა: ალბათ ეს მათთვის ჩვეულებრივი სანახაობა იყო.

კაპიტანმა პოლიციელს ჰკითხა:

— ხომ არ ჯობდა გემზე წაგეყვანათ?

— ჰო, ეგ უთქვენოდაც ვიფიქრე, კაპიტანო, — უპასუხა მან. — მაგრამ ამბობს, გემზე ასე უთენია ვერ დაებრუნდებიო. ეს ხომ მზის ჩასვლისთანავე მაღავს გემს.

— მაღავს?

— გასწორდით, მეზღვაურო! — დაიღრიალა პოლი-

ციელმა და თავის უსიცოცხლო ტვირთს ხელი იქნებ კაპიტანმა მაინც გაგვარკვიოს. პირადად მე არაფერი გამეგება! ეს ყმაწვილი ამბობს, ჩემს გემს ნავსაბელის ქვეშ ვმალავო. შეაგდებს იქ მთელი ღამით და ზღვის მოქცევამდის ველარ გამოჰყავს.

— ნავსაბელის ქვეშ? ასეთი რა გემია? — ახლა უკვე კაპიტანმა ჰკითხა ლეიტენანტს. — აქ რა, მოტორიანი ნავეებით სარგებლობენ?

— ჰო, დაახლოებით ასეა, — მიუგო ლეიტენანტმა, — თქვენც გინახავთ ეს ნავეები, შენიღბული, ათასნაირად შეღებილი ნაირ-ნაირი კატერები, ჩუმ-ჩუმად რომ დასრიალებენ ნავსადგურში. მთელი დღე ნავებს წინ და უკან დააქროლებენ, ღამით კი თბრილებში იძინებენ.

— ჰოო, — თქვა კაპიტანმა. — მე კი მეგონა, ეს კატარღები გემის მეთაურებს ემსახურებოდნენ. ნუთუ მათი ოფიცრები ასე, თავის ნებაზე არიან მიშვებული?

— ეშმაკმა იცის მაგათი თავი, — მიუგო ლეიტენანტმა.

— ალბათ უფროსებს პირის პარსვის დროს ცხელი წყალი თუ სჭირდებათ და ამათაც გემიდან გემზე დაარბენინებენ. ან იქნებ ფუნთუშებისა და ხელსახოცების მოსატანად აგზავნიან, მსახურებს რომ დაავიწყდათ.

— სისულელეა, — თქვა კაპიტანმა და ისევ ახალგაზრდა ინგლისელს შეხედა.

— გარწმუნებთ, — დაბეჯითებით თქვა ლეიტენანტმა, — მათი გამოსობით ქალაქს მთელი ღამე მოსვენება არა აქვს. თბრილები გაივსო; სამხედრო პოლიცია კი ამ ვაჟბატონებს სახლებში ისე ჩამოარიგებს ხოლმე, რო-

გორც ჩვილ ბავშვებს. სწორედ იმიტომ აძლევენ მოტივს რიან ნაევებს, რომ თხრილები გაათავისუფლონ...

— ჰო, გასაგებია, — თქვა კაპიტანმა, მაგრამ მაინც ვერაფერი გაიგო, იგი არც უსმენდა და არც მოსმენილისა სჯეროდა. ისევ შეათვალა ბიჭი. — ასე მაინც ნუ მიატოვებთ, — თქვა მან.

მთვრალმა გონება მოიკრიბა:

— მერწმუნეთ, ყველაფერი რიგზეა, — თქვა მან და კაპიტანს გამოციებული თვალეები მიაპყრო. სასიამოვნო, მხიარული და მეტად თავაზიანი ხმა ჰქონდა, — უკვე მივეჩვიე, თუმცა აქაური ქვაფენილი, ეშმაკმა დალახვროს, ძალიან მაგარია. ფრანგებმა რამე უნდა იღონონ. სტუმრებს უკეთესი სათამაშო მოედანი ეკუთვნის, ხომ ასეა?

— ჰოდა, ეგ მოედანი ლამის მხოლოდ ამ ინგლისელმა დაიკავა, — გაცხარებით ჩაურთო პოლიციელმა, — თავისი თავი ალბათ მთელ რაზმად წარმოიდგინა.

ამასობაში მათ მეხუთეც შეუერთდათ, ამჯერად ინგლისის სამხედრო პოლიციელი.

— ა-ბა, — თქვა მან. — რა მოხდა, რა ამბავია?

მერე პოლიციელმა ერთ-ერთის სამხრეებზე კაპიტანის ნიშნებს მოჰკრა თვალი და მხიარულად მიესალმა. მის ხმაზე ახალგაზრდა ინგლისელი ბარბაციტ შემობრუნდა და ახალმოსულს შეხედა:

— ოჰ, ეს შენა ხარ, ალბერტ? სა-ლა-მი.

— ნუთუ ისევ თქვენ შეგხვდით, მისტერ ჰოუპ? — უთხრა პოლიციელმა. — რა მოხდა?

— ისეთი არაფერი, — უპასუხა ამერიკელმა პოლი-

ციელმა, — ძალიან კი იბრძვით, აი! თუმცა რა ჩემი საქმეა. თქვენთვის დამილოცია, თან წაიყვანეთ.

— რატომ, კაპრალი? — ჰკითხა კაპიტანმა. — რა დაშავა?

— აი, ის გეტყვით ალბათ, ისეთი არაფერი მომხდარაო. — ამერიკელმა თავით ანიშნა ინგლისელ პოლიციელზე. — ყმაწვილი შექეიფიანდა, იხუმრაო... წელან გავიხედე და რას ვხედავ: სანაპიროდან მოყოლებული მთელი ქუჩა სატვირთო მანქანებით გაჭედილა, მძღოლები კი გაჰყვირიან, ვერ გაუგიათ, რამ შეაჩერა მოძრაობა. მთელი სამი კვარტალის სიგრძეზე და გზაჯვარედინებზე მანქანები დგანან. მივედი იმ ადგილას, სადაც მოძრაობა შეჩერებულიყო; შუა ქუჩაში ათიოდე შოფერს მოეყარა თავი და არ იცოდნენ, როგორ მოქცეულიყვნენ. ვუყვირე: რა ამბავია, რა მოხდა-მეთქი? ვხედავ, ეს ტიპი ძირს არ ავდია?!

— ცოტა ფრთხილად, ჩემო კარგო, ეს ტიპი მისი უღიდებულესობის ოფიცერია, — სიტყვა შეაწყვეტინა ამერიკელს ინგლისელმა პოლიციელმა.

— წესიერად ილაპარაკეთ, კაპრალი, — შეაჩერა კაპიტანმა. — მაშ, თქვენ ეს ოფიცერი ნახეთ...

— ვხედავ, თავი ცარიელ კალათზე დაუდევს, ფეხი ფეხზე გადაუდევს, ხელები თავქვეშ ამოუწყვია და შუა ქუჩაში არხეინად წამოწოლილა. თან შოფერებს ეკამათება — აბა, გზას როგორ დაგიცლით, მე სხვაგან ვერ დავიძინებ, სატვირთო მანქანებმა სხვა ქუჩით იარონ, ეს კი ჩემი ქუჩააო.

— ჩემი ქუჩააო?

ბიჭი მათ საუბარს მეტად თავაზიანად და ყურადღებ-
ვით ისმენდა.

— თქვენ გესმით, რა არის დაბინავება? — აუხსნა
მან, — წესრიგი ომის დროსაც არის საჭირო. კენჭი ვყა-
რეთ და ამ ქუჩაზე დაბინავება დღეს მე მხვდა წილად. ეს
ჩემი ქუჩაა, უცხოთათვის სიარული აქ აკრძალულია!
შემდეგი ქუჩა ჩიმი უოტერსპუნისაა. სატვირთო მანქა-
ნებს ახლა მის ქუჩაზე შეუძლიათ იარონ — ჯიშს ჯერჯე-
რობით არ სჭირდება იგი, დაძინებას ჯერ არ აპირებს.
უძილობა სჭირს. მე ეს ვიცოდი. მძღოლებსაც იმიტომ ვე-
უბნებოდი, სატვირთო მანქანები იმ ქუჩაზეც დადიან-
მეთქი, გასაგებია?

— მართლა ასე იყო, კაპრალო?

— დიახ, თვითონაც ხომ ამბობს! ფეხი არ მოიცვალა.
იწვა და შოფრებს ეკინკლავებოდა. ერთს კიდევ უბრძა-
ნა, წადი და სამხედრო წესდება მოიტანეო.

— მისი უდიდებულესობის წესდება, — გაუსწორა
კაპიტანმა.

— ...მერე წაგვიკითხა, ვინ იყო ამ ქუჩის პატრონი,
თვითონ თუ საბარგო მანქანები. მაშინ ხელი წავავლე
და წამოვაყენე. ამ დროს თქვენც მოხვედით. მორჩა და
გათავდა. თქვენი ნებართვით ახლავე ჩავაბარებ მისი სა-
მეფო უდიდებულესობის ძიძას პირად...

— კმარა, — შეაწყვეტინა კაპიტანმა. — შეგიძლიათ
წახვიდეთ. ამ საქმეს მე თვითონ მოვუვლი.

კაპრალმა ხელი ქუდთან მიიტანა და გზა განაგრძო.
ბიჭს ახლა ინგლისელი პოლიციელი შეუდგა მხარში.

— იქნებ შინ წაყვანა ჯობდეს? — იკითხა კაპიტანმა. —
სად არიან დაბინავებულნი?

— კარგად არ ვიცი, სერ, აქვთ თუ არა საერთო ოცნება. ჩვენ... მე ყოველთვის სამიკიტნოებში ვხედავ ხოლმე მათ, გათენებამდე იქ არიან. არა მგონია, ბინა ჰქონდეთ, სერ.

— მაშ, თავიანთ გემებზე ცხოვრობენ?

— აბა, რა ვითხრათ, სერ... თუნდაც გემი დავარქვათ... მართლა ძალიან უნდა გეძინებოდეს, რომ ასეთ გემზე დაიძინო.

— გასაგებია, — მიუგო კაპიტანმა, — მაინც რა გემებია ასეთი?

ამჯერად პოლიციელის ხმას სიმტკიცე და გულგრილობა დაეტყო.

— ზუსტად არ შემიძლია ვითხრათ, სერ.

— გასაგებია, — თქვა კაპიტანმა. — მაგრამ დღეს, არა მგონია, გათენებამდის სამიკიტნოში ჯდომა შეძლოს ამ ბიჭმა.

— იქნებ ისეთი სამიკიტნო ვიპოვო, სადაც უკანა ოთახში, მაგიდაზე დააძინებენ, — უთხრა პოლიციელმა. მაგრამ კაპიტანს მისი სიტყვები არ გაუგონია, მოპირდაპირე მხარეს იყურებოდა; იქ ქვაფენილი კაფედან გამოშვალ შუქს დაესერა. ვილაც მთვრალი კაცი ბავშვივით მოურიდებლად ამთქნარებდა. ვარდისფერი ტუჩები გულუბრყვილოდ გაეღო.

კაპიტანი პოლიციელს მიუბრუნდა:

— თუ არ შეწუხდებით, კაფეში შედით და კაპიტან ბოგარტის მძღოლი იკითხეთ. მისტერ ჰოლუს მე თვითონ ვუპატრონებ.

პოლიციელი წავიდა. ახლა კაპიტანი შეეშველა

მთვრალს, ხელი მკლავში გამოსდო. ბიჭმა დაღლილი მხედრით დაამთქნარა:

— მოითმინეთ, — უთხრა კაპიტანმა, — ახლავე მანქანა მოვა.

— კეთილი, — მთქნარებით უპასუხა ბიჭმა.

II

მანქანაში ორ ამერიკელს შუა მოკალათდა თუ არა, ბიჭს მშვიდად ჩაეძინა. აეროდრომამდე სულ ნახევარი საათის სავალი იყო, მაგრამ ბიჭმა კარგად გამოიძინა და გამოღვიძებისთანავე ვისკი მოითხოვა. ოფიცერთა სასადილოში რომ შევიდნენ, უკვე ფხიზელი იყო. ქუდი კოხტად მოეგდო, კიტელი ოკრობოკროდ შეეკრა, ყელზე თეთრი ჭუჭყიანი აბრეშუმის შარფი მოეხვია. შარფზე რალაც ნიშანი იყო ამოქარგული. ბიჭი სინათლეს მიუჩქევველ თვალებს ახამხამებდა. ბოგარტმა იცნო ინგლისის პრისტოკრატთა სკოლის მოსწავლეების კლუბის ნიშანი.

— მაშ, ასე! — შესძახა წკრიალა ხმით. ყველა მას შეაცქერდა. — შესანიშნავია, თუნდაც ერთი ყლუპი ვისკი!

მეძებარი რომ კვალს გაჰყვება ხოლმე, ისე გაემართა იგი კუთხეში, ბარისაკენ. ლეიტენანტი უკან მიჰყვა, ბოგარტი კი სასადილოს მეორე ბოლოში, პატარა მაგიდასთან მივიდა. მაგიდას ხუთი ოფიცერი შემოსხდომოდა. ისინი ბანქოს თამაშობდნენ.

— ნეტავ რომელ ფლოტს მეთაურობს ეგ ბიჭი? — იკითხა ერთმა მათგანმა.

— შე რომ ვიბოვე, შოტლანდიური ვისკის მთელი აუზს მეთაურობდა, — მიუგო ბოგარტმა.

მეორე ოფიცერმა თავი ასწია.

— სადღაც მინახავს, — თქვა მან და სტუმარი შეათვალიერა. — ალბათ ფეხზე რომ დგას, იმიტომაც ვერ ვიცანი. ეგენი ხომ თხრილებში ყრიან ხოლმე.

— მაშ, ეგეც იმათი ამფსონია? — იკითხა პირველმა.

— რასაკვირველია. მაგათ ვინ არ იცნობს? გაიშხლართებიან ქვაფენილზე და გაწამებული პოლიციელები სახელოებში ექაჩებიან...

— ვიცი, ვიცი, — დაემოწმა პირველი. ახლა უკვე ხუთივემ აათვალ-ჩაათვალიერა ახალგაზრდა ინგლისელი. იგი ბართან იდგა და ხმამაღლა და მხიარულად ლაპარაკობდა. — ყველანი ერთმანეთს ჰგვანან, — განაგრძო იგივე ოფიცერმა. — ჩვიდმეტ-თვრამეტი წლისა იქნებიან, ალმა-დალმა დააქროლებენ თავიანთ ნავეებს.

— აი, თურმე რით ირთობენ თავს! — ჩაერია საუბარში მესამე. — მაშასადამე, ქალთა დამხმარე ჯარები არ იკმარეს, ახლა ბავშვთა საზღვაო რაზმებიც დაუმატეს? ღმერთო ჩემო, რა სულელი ვარ, ავიაციაში რომ შევედი. რა ჭორები დაჰყარეს ამ ომზე!

— ო, არა, — თქვა ბოგარტმა. — არა მჯერა, ისინი აქ ტყუილუბრალოდ დასეირნობდნენ.

მაგრამ ბოგარტს არავინ უსმენდა, სტუმარს ათვალიერებდნენ.

— საათივით მუშაობენ, — თქვა პირველმა. — მზის ჩასვლის მერე რომელიმე მათგანს მთვრალს თუ გადაეყრები, შეგიძლია საათი გაასწორო. მხოლოდ ერთი რამ

ვერ გამიგია: ასე ნამთვრალევემა მეორე დილით რა უნდა გააკეთოს?

— ინგლისელები გემზე გასაგზავნ ბრძანებებს ალბათ რამდენიმე ცალად ბეჭდავენ, მერე მოტორიან ნავეებს ჩაამწკრივებენ იმ გეზით, საითაც საჭიროა, თვითეულ ახალგაზრდას მისცემენ ქალაქს და უბრძანებენ „იარ!“. ის, ვინც გემს ვერ იპოვის, ნავსადგურში დაყალიბოს, მერე კი ნაპირს მიაღგება.

— არა, აქ რაღაც სხვა ამბავია! — სიტყვა გააგრძელა ბოგარტმა.

კიდევ რაღაც უნდა ეთქვა, მაგრამ ამ დროს სტუმარი ბარს მოსცილდა და ჭიქით ხელში მათკენ წამოვიდა. მტკიცე ნაბიჯით მოდიოდა, ლოყები უღვიოდა, თვალები უბრწყინავდა, ხმაც მეტად მხიარული ჰქონდა.

— მოდი, ერთად დავლიოთ, ყმაწვილებო... — უეცრად გაჩუმდა; მაგიდის გარშემო მსხდომ ოფიცერთა კიტელებს დააკვირდა. — აი, თურმე რა ყოფილა... გამაგებინეთ, ყველანი მფრინავები ხართ? ოჰ, ღმერთო! ალბათ სახალისოა, არა?

— მერე როგორი, — უპასუხა ერთ-ერთმა ოფიცერმა. — მერე როგორი სახალისო!

— ალბათ საშიშიც არის.

— ჰო, ჩოგბურთის თამაშზე ცოტა საშიშია, — უპასუხა მეორემ.

სტუმარი მას კეთილი, ცოცხალი თვალებით დააცქერდა.

საუბარში მესამე ჩაერია:

— ბოგარტი თქვენზე ამბობს, გემის მეთაურიაო.

— ო, არა. სადაური გემია! გმადლობთ ქათინაურისა
თვის. არც მეთაური ვარ. მეთაური რონია. წოდებები
ტა ჩემზე მაღლა დგას. რას იზამ, ასაკითაც ჩემზე უფრო-
სია.

— რონი?

— ო, ძალიან საყვარელი კაცია. ოლონდ დაბერდა.
თანაც ჭირვეულია.

— ჭირვეული?

— მერე როგორი ჭირვეული! არც დამიჯერებთ! საკ-
მარისია ბინოკლით კვამლს მოვკრა თვალი, რომ იგი მა-
შინვე გეზს იცვლის. ასე წავს როგორ მოვკლავთ. აი, უკ-
ვე ორი კვირაა, რაც ანგარიში მის სასარგებლოდ არის—
ორით მაჯობა.

ამერიკელებმა ერთმანეთს გადახედეს.

— რა წავზე ლაპარაკობთ?

— ასეთი თამაშია, ცხაურა ანძებით, გასაგებია? დაი-
ნახე ანძა? ტკაც! მოჰკალი წავი. არის ქულა. თუმც „ერ-
ვენშტრასე“ უკვე აღარ ითვლება.

მაგიდის გარშემო შემომსხდარმა მფრინავეებმა ისევ
გადახედეს ერთმანეთს. ბოგარტმა თქვა:

— გასაგებია. თქვენში ვინც პირველი დაინახავს ცხა-
ურაანძიან გემს, ქულას ის იღებს. „ერვენშტრასე“ რა-
ლაა?

— გერმანული სატვირთო გემია. ტყვედ ჩავიგდეთ.
შორიდან მისი წინა ანძა თავისი ბაგირებითა და რანგოუ-
ტით შეცდომით შეიძლება ცხაურას მიამსგავსოთ. ჩემი
აზრით კი არ ჰგავს, მაგრამ რონიმ დაიჩემა, გინდა თუ არა,
ჰგავსო. ერთხელ თავისთვის მიითვალა, მერე გემი ყურეს

მეორე მხარეს რომ გადაიყვანეს, მე მივიმატე ერთი ქუ-
ლა. ბოლოს გადავწყვიტეთ, „ერგენშტრასე“ აღარ ჩავ-
ვეთვალა. გასაგებია?

— რა თქმა უნდა! — მიუგო იმან, ვინც ჩოგბურთი ახ-
სენა. — დღესავით ნათელია. შენ და რონი კატარღით სე-
ირნობთ და თამაშობთ: ვინ პირველი მოჰკლავს წაეს. ჰმ!..
მშვენიერია. თქვენ თუ გითამაშიათ ოდესმე...

— ჯერი! — შეაწყვეტინა ბოგარტმა.

სტუმარი არ განძრეულა. იღიმებოდა და ფართოდ ვა-
ლებული თვალებით ჯერის მისჩერებოდა.

ჯერი კი ისევ სტუმარს ათვალიერებდა.

— თქვენსა და რონის ნავზე, ალბათ წინასწარ თეთრი
დროშაა გადმოკიდებული, არა?

— თეთრი დროშა? — კვლავ შეეკითხა ახალგაზრდა
ინგლისელი. ის უკვე აღარ იღიმებოდა, მაგრამ მაინც თა-
ვაზიანად ეჭირა თავი.

— ჩემი აზრით, როცა გემზე ორი ასეთი კაპიტანია,
თავიდანვე უნდა გადმოჰკიდონ თეთრი დროშა...

— ო, არა, — მიუგო სტუმარმა. — ბარტი და რივისი
ჯერ ოფიცრებიც არ არიან.

— ბარტი და რივისი? — ჰკითხა თანამოსაუბრემ. —
მაშასადამე, ისინიც თქვენთან ერთად დასეირნობენ? ისი-
ნიც თამაშობენ წავობანას?

— ჯერი! — კვლავ შეაწყვეტინა სიტყვა ბოგარტმა.
თანამოსაუბრემ კაპიტანს შეხედა. ბოგარტმა ანიშნა, წა-
მომყევით. ჯერი წამოდგა. ორივენი გვერდზე მიდგნენ. —
თავი დაანებე, — უთხრა ბოგარტმა, — ახლავე, გესმის?
ეგ ხომ ბავშვია. მაგოდენა რომ იყავი, არც შენ გაგეგე-

ბოლა რამე. მარტო ის იცოდი, კვირადღეს ეკლესიაში არ დაგგვიანებოდა.

— მაშინ არც ამდენ ხანს ომობდა ჩვენი ქვეყანა. უკვე მეოთხე წელია ომია,—უპასუხა ჯერიმ.—ფულს ვხარჯავთ, ვწვალობთ, ტყვიას თავს ვუშვერთ, მაშინ როცა ამ შეხლა-შემოხლაში განზე უნდა ვიდგეთ! ეს ინგლისელი მეზღვაურები კი... ჩვენ რომ არ ვყოფილიყავით, გერმანელები მათ ჯერ კიდევ ერთი წლის წინ მოსრესდნენ...

— გაჩუმდი, — უთხრა ბოგარტმა. — აგიტაციას ნუ მიწევ!

— ...ეს ვაჟბატონი კი ისე ლაპარაკობს, თითქოს წვეულებაზე ან ბაზრობაზე იყოს. „სახალისოა, არა? — ხმას დაუწვრილა ჯერიმ. — საშიშიც?“

— სსს! — ბოგარტმა ჯერის გაჩუმება სცადა.

— ერთი დამარტყმევინა მათთვის სადმე ნავსადგურში. სადაც გინდა. თუნდაც ლონდონში. მაგათ ძველი თვითმფრინავიც ეყოფათ. ერთი ამ ქეციანებს დამიხედეთ! არც თვითმფრინავი მინდა! ტივტივიანი ველოსიპედიც ეყოფოდათ. ვაჩვენებ ნამდვილ ომს!

— კარგი, ჯერჯერობით თავი გაანებე, თვითონ წავა.

— მერე სად მივყავს?

— დილით საფრენად წავიყვან. წინ დავსვამ, ჰარპერის ადგილზე. ამბობს, ტყვიამფრქვევის ხმარება ვიცო. თვითონ მითხრა, ნავზე „ლუისი“ მაქვსო. ისიც კი მიამბო, ერთხელ შვიდასი მეტრის მანძილიდან ტივტივას ვესროლეო...

— შენი საქმისა შენ იცი, მაგრამ რომ გაჯობოს?

— მაჯობოს?

— ჰოო, წავობანაში! მაშინ რონისთან შებმა მოგე
წევს.

— ერთი ვაჩვენებ მაინც, რა არის ომი, — უთხრა ბო-
გარტმა, თან სტუმარს გახედა. — მისი მოძმეები სამი წე-
ლია ომობენ, ეს კი ბავშვივით არის, თითქოს აქ სამასხ-
როდ ჩამოსულიყოს. — მერე ისევ ჯერის მიუბრუნდა:—
შენ მაგას თავი დაანებე.

მაგიდას რომ მიუახლოვდნენ, ბიჭის მხიარული და
ხმამალალი ლაპარაკი მოესმათ.

— თუ დამასწრო და პირველმა დასტაცა ბინოკლს ხე-
ლი, მაშინ ახლოს მივა; ხოლო თუ მე შევნიშნე პირვე-
ლად, მაშინვე გეზს იცვლის და მერე კვამლსდა ვხედავ
ხოლმე. ძალიან ჭირვეულია. პირდაპირ საშინელებაა.
მაგრამ „ერგენშტრასე“ აღარ ითვლება. ერთხელ შევცდი,
გემზე ვანიშნე და ერთბაშად ორი ქულა დავკარგე. აი,
რონიმაც რომ შეცდომით დამანახოს, მაშინ ბარიბარში
ვიქნებოდით.

III

ლამის ორი საათი იქნებოდა, ახალგაზრდა ინგლისე-
ლი კი ისევ ლაპარაკობდა. მისი ხმა კვლავ წკრიალა და
მხიარული იყო. 1914 წელს თექვსმეტი წლისა რომ გახ-
და, მამა დაპპირდა, შვეიცარიაში წავიყვანო, მაგრამ ომი
დაიწყო და გუვერნიორთან ერთად უელსში გამგზავრე-
ბით დაკმაყოფილდა. მთებზე მაინც ავიდნენ. „შვეიცარი-
ის მთების მნახველთ გული ნუ დასწყდებათ, თუ თავს ნე-

ბას მივცემ და ვიტყვი, რომ უელსის მწვერვალზე მალლით შვეიცარიისას არ ჩამოუვარდება“.

— უელსზე ასვლისას ისევე ოფლიანდები და სუნთქვაც ისევე გეკვრის, როგორც შვეიცარიაში, — დაუმატა მან განმარტებისათვის. მის გარშემო მსხდომი ამერიკელები კი მასზე ფხიზელნი და გამოცდილნი იყვნენ. მათ უკვე ნანახი ჰქონდათ უელსი და მოსაუბრეს ცივად უსმენდნენ. სათითაოდ გადიოდნენ სასადილოდან და საზაფხულო კომბინეზონებში გამოწყობილნი ისევ ბრუნდებოდნენ. ხელში კი ლაბადა და სათვალე ეჭირათ. შიკრიკიც გამოჩნდა ლანგრით ხელში, ყავა შემოიტანა. სტუმარი ახლალა მიხვდა: კედლის იქით სიბნელიდან კარგა ხანია მოტორთა გუგუნი ესმოდა.

ბოლოს ბოგარტიც წამოდგა.

— წავიდეთ, — უთხრა მან ბიჭს. — თქვენ უნდა ჩაიცივათ.

სასადილოდან რომ გამოვიდნენ, მოტორთა გუგუნი ისე გაძლიერდა, თითქოს ქუხილი მოედოთ ზეცას. უხილავი ბეტონის მოედნის გასწვრივ ჩარიგებულნი მოლურჯო-მომწვანოდ მოციმციმე ჩირაღდნები ჰაერში დაკიდებულსა ჰგავდნენ.

ბოგარტის ბინისაკენ მიმავლებმა აეროდრომი გადაკვეთეს. საწოლზე ლეიტენანტი მაკ-ჯინისი იჯდა და საზაფხულო ჩექმაზე თასმებს იკრავდა. ბოგარტმა ლურსმნიდან ბეწვის კომბინეზონი ჩამოხსნა და საწოლზე დააგდო.

— ჩაიცივით, — უთხრა მან.

— ვითომ დამჭირდება? — ჰკითხა სტუმარმა.
დი ხნით მივედივართ?

— მე მგონი კი, — უპასუხა ბოგარტმა. — ჯობს ჩაიცვათ, ზემოთ ცივა.

სტუმარი კომბინეზონს დასწვდა.

— იცით, რა... — უთხრა მან. — ხვალ მე და რონიმ...
ესე იგი, დღეს, პატარა თავდასხმა უნდა მოვაწყოთ. რო-
გორ ფიქრობთ, რონი არ გაჯაერდება, ცოტა რომ დავიგ-
ვიანო? ვაითუ არ დამიცადოს?

— ხომ გეუბნებით, საუზმობისას დავებრუნდებით-
მეთქი, — უპასუხა მაკ-ჯინისმა, იგი თავისი ჩექმების
წმენდაში იყო გართული.

ბიჭმა შეხედა.

— რა ღროისათვის უნდა იყოთ აქ? — ჰკითხა ბო-
გარტმა.

— ძნელი სათქმელია, — უპასუხა ბიჭმა. — მთავარი
ეს არ არის. ჩვენი გასვლა რონიზეა დამოკიდებული, არა-
ფერია, ცოტა რომ დამაგვიანდეს, მაინც დამელოდება.

— რა თქმა უნდა, დაგელოდებათ, — დაემოწმა ბო-
გარტი. — ახლა კი კომბინეზონი ჩაიცვიოთ.

— კეთილი, — უპასუხა ბიჭმა და ჩაცმას მოჰყვა. მას
მფრინავები მიეხმარნენ. — ჩემს სიცოცხლეში არასოდეს
მიფრენია, — თქვა მან გულახდილად, — სანაძლეოს ვდებ,
იქიდან უფრო შორს შეიძლება გახედვა, ვიდრე მთები-
დან, ხომ ასეა?

— ყოველ შემთხვევაში, მეტის დანახვა შეიძლება, —
უთხრა მაკ-ჯინისმა. — უსათუოდ მოგეწონებათ.

— რა თქმა უნდა, მაგრამ მთავარია, როგორმე რონიმ

დამიცადოს. გაფრენა კი საინტერესოა, მაგრამ თან სავსეა
 შიშით არის, ხომ მართალია?

— რას ამბობთ! — უთხრა მაკ-ჯინისმა. — თქვენ ალ-
 ბათ ხუმრობთ!

— ენა დაიმოკლე, მაკ, — უთხრა ბოგარტი. — წავი-
 დეთ. ყავა აღარ გინდათ? — მიმართა სტუმარს. პასუხი
 მაკ-ჯინისმა გასცა:

— არა. ჩვენ ყავაზე უკეთესი რამე გვაქვს. ყავა
 თვითმფრინავის ფრთებზე საზიზღარ ლაქებს ტოვებს.

— ფრთებზე? — გაიკვირვა ბიჭმა. — ფრთებზე ყა-
 ვას რა უნდა?

— შენ გეუბნებიან, გაჩუმდი, მაკ! — უბრძანა ბოგარ-
 ტმა. — წავიდეთ.

აეროდრომი ისევ გადაკვეთეს და მომწვანო-მოლურ-
 ჯოდ აციმციმებულ ჩირაღდნების მწყრივს მიუახლოვდ-
 ნენ. სიბნელეში სტუმარმა „ჰენდლი-პეიჯის“ სილუეტს
 მოჰკრა თვალი. ყალყზე შემდგარი თვითმფრინავი დაუმ-
 თავრებელი ცათამბჯენის ქვედა კარკასში შეჭრილიყო.
 სტუმარი მღუმარედ, მოჯადოებული შესცქეროდა მანქა-
 ნას.

— ღმერთმანი, კრეისერზე დიდია! — წამოიძახა წკრი-
 ალა ხმით. — აი, ახლა კი გავიგე, რასაც აპირებთ. ამოდე-
 ნა თვითმფრინავი როგორ იფრენს! ვერ მომატყუებთ.
 სხვა დროსაც მინახავს. ორივე ნაწილი ცალ-ცალკე ფრი-
 ნავს: ერთში მე და კაპიტანი ბოგარტი ჩავსხდებით, მეო-
 რეში — მაკი და კიდევ ვიღაც, ხომ მართალია?

— არა, — მიუგო მაკ-ჯინისმა. ბოგარტი სადღაც გაქ-

რა. — „ჰენდლი-პეიჯის“ ორივე ნაწილი ერთად ფრენს ხოლმე. საინტერესოა, არა? აი, ასე, პეპელასავით.

— პეპელასავით? — გაიკვირვა ბიჭმა. — ჰო, მივხვდი. კრეისერია. მფრინავი კრეისერი. მივხვდი.

— იცით, კიდევ რას გეტყვით?—განაგრძო მაკ-ჯინისმა და ხელში ცივი ბოთლი შეაჩეჩა. — გული თუ აგერიოთ, მოსვით და ყველაფერი გაივლის.

— გული ამერევა?

— აუცილებლად. ყველას ასე გვემართება ხოლმე. უამისოდ რა მფრინავი ხარ? ეს კი ვიშველის. თუ არადა, მაშინ...

— მაშინ რა?

— მხოლოდ ბორტზე არა, ოღონდ იცოდეთ, ბორტზე არ არწყით.

— მაშ როგორ მოვიქცე?

— ქარი თვლებში მოგვაყრის, ველარაფერს დავინახავთ. გათავდა, აღარაფერი გვეშველება. გაიგეთ?

— გავიგე. მაშ როგორ მოვიქცე? — ისინი შეთქმულებივით ხმადაბლა, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად ლაპარაკობდნენ.

— თავი დახარეთ და გაიარ-გამოიარეთ.

— ჰო, გავიგე.

ბოვარტი დაბრუნდა.

— გეთაყვა, ერთი აჩვენეთ, წინა კაბინაში როგორ უნდა შევიდეს.

მაკ-ჯინისი ლუკში შეძვრა. წინა მხარეს, სადაც ფიუზელაჟი ზემოთკენ იწევდა, გასასვლელი ისე ვიწროვდებოდა, რომ ცოცხით უნდა გამძვრალიყავი.

— იცოდეთ, ნუ გაჩერდებით, — უთხრა მაკ-ჯინსმა.
 — ძაღლის სადგომსა ჰგავს, — შენიშნა სტუმარმა.

— მართლაც ძაღლის სადგომსა ჰგავს! — მხიარულად დაემოწმა მაკ-ჯინსი. — აბა, აბა, მიდით, — მერე მიაყურა, ბიჭი სწრაფად მიიწევდა წინ. — მალლა ტყვიამფრქვევი რომ შეამჩნიოთ, არ გაგიკვირდეთ! — გასძახა მაკ-ჯინსმა.

შორიდან ბიჭის ხმა მოისმა.

— ვიპოვე კიდევაც.

— ახლა მექანიკოსი მოვა და შეამოწმებს, დატენილია თუ არა.

— დატენილია, — თქვა სტუმარმა და დასტურად ტყვიამფრქვევის მოკლე, წყვეტილი ჭერი მოისმა.

გაისმა ყვირილი. ყველაზე ხმამალა თვითმფრინავის ქვემოდან ყვიროდნენ.

— ყველაფერი რიგზეა, — მოისმა ბიჭის ხმა. — სახამ ტყვიამფრქვევის სასხლეტს დავაწვებოდე, ლულა დასავლეთისაკენ მივაბრუნე. იქ მხოლოდ საზღვაო სამმართველო და თქვენი ბრიგადის შტაბია. ვიდრე სადმე გავიდოდეთ, მე და რონი ყოველთვის ასე ვაკეთებთ ხოლმე. მაპატიეთ, რომ აეჩქარდი. ჰო, მართლა, — დაუმატა მან, — მე კლოდი მქვია. მგონი, აქამდე არც მითქვამს.

ქვემოთ ბოგარტი და ორი ოფიცერი იდგნენ. ბიჭის ხმაზე თავქუდმოგლეჯილები მიცვივდნენ თვითმფრინავთან.

— ლულა დასავლეთს მივუშვირეთ? ეშმაკმა წაიღოს მაგისი თავი, რა იცის, საით არის დასავლეთი? — იკითხა ერთმა ოფიცერმა.

— ეგ მეზღვაურია, — უპასუხა მეორემ. — ნუ გავაწყობ
წყდება, რომ მეზღვაურია...

— მგონი, მეტყვიამფრქვევეც, — დაუმატა ბოგარტმა.

— ჰოდა, იმედია, მოუწევს მაგის გახსენება, — წარ-
მოთქვა პირველმა.

IV

მთელი ამ ხნის მანძილზე ბოგარტს თვალი არ მოუ-
შორებია შავი აჩრდილისათვის, ტყვიამფრქვევის ტურე-
ლის ზემოთ რომ მოჩანდა ხუთ მეტრზე.

— შეამჩნიე, რა ადვილად შეეთვისა ბიჭი ტყვიამ-
ფრქვევს? — გადაულაპარაკა ბოგარტმა მის გვერდით
მჯდომ მაკ-ჯინისს.

— მართლაცდა, რა ყოჩაღია, არა? ოღონდ ღმერთმა
ნუ ქნას, დაავიწყდეს, სად იმყოფება. ერთიც ვნახოთ და
წარმოიდგინოს, გუვერნიორთან ერთად უელსს გადას-
ცქერის და მისი სილამაზით ტკბება, — დაუმატა მაკ-ჯი-
ნისმა.

— იქნებ ჯობდა, არ წამომეყვანა? — თქვა ბოგარტმა.
მაკ-ჯინისმა არაფერი უპასუხა. ბოგარტმა შტურვალი
ოდნავ გასწია. წინ, მეტყვიამფრქვევის კაბინაში, ბიჭი
თავს წარამარა აქეთ-იქით ატრიალებდა. — მივფრინდე-
ბით, ყუმბარებს ჩამოვყრით და მერე შინისაკენ მოვუ-
სვამთ. იქნებ გათენებამდეც მოვასწროთ. ეშმაკმა წაი-
ღოს, განა ეს სამარცხვინო არ არის? ოთხი წელიწადია

მისი ქვეყანა ამ ორომტრიალშია, მას კი დენთი
უყენოსია.

— არაფერია, თავი თუ არ ჩამალა, დღეს იყნო-
სებს, — ჩაილაპარაკა მაკ-ჯინისმა.

მაგრამ ბიჭს თავის ჩამალვაზე არც უფიქრია. მაშინ-
ნაც კი არ შეშინებია, დანიშნულების ადგილას რომ
მიფრინდნენ და მაკ-ჯინისი ბომბმჭერებთან მიცოცდა.
არც მაშინ, პროექტორების შუქში რომ მოხვდნენ. ბო-
გარტმა სხვა თვითმფრინავებს ნიშანი მისცა და მანქანა
პიკირებით ძირს დაუშვა. მოტორები აგუგუნდნენ, თვით-
მფრინავი მთელი სისწრაფით მიქროდა და მოზუზუნე
ტყვიების ცეცხლს მიარღვევდა. პროექტორების დამა-
ბრმავებელ შუქზე ბოგარტი ბიჭის სახეს ხედავდა. იგი
თვითმფრინავის ბორტზე გადაკიდებულიყო და მსახიო-
ბივით ჩამოქნილი სახე ბავშვური ცნობისმოყვარეობითა
და აღტაცებით გაჰბადროდა.

„ბიჭი „ლუისს“ ისვრის, თანაც ზუსტად“, — გაიფიქ-
რა ბოგარტმა და თვითმფრინავის ცხვირი ძირს დაუშვა,
რგოლში გაიხედა, სამიზნეს დააკვირდა და მაკ-ჯინისს ნი-
შანი მისცა: მარჯვენა ხელი მალლა ასწია. მერე დაუშვა.
მოტორთა გუგუნში თითქოს ყუმბარების ზუზუნი და წი-
ვილი მოესმა. ტვირთისაგან განთავისუფლებული თვით-
მფრინავი პროექტორების შუქს გაუსხლტა და მალლა
აიჭრა. ბოგარტი აფეთქებათა ზონაში მოხვდა და ბიჭისა-
თვის აღარ ეცალა, მაგრამ როცა თავი დააღწია და ახლა
ირიბად სხვა პროექტორების შუქში შეიჭრა, ბოგარტმა
ბორტზე გადაკიდებული ბიჭი კვლავ დაინახა. იგი სად-

ლაც ქვევით, თვითმფრინავის მარჯვენა ფრთასა და მასთან
საკენ იცქირებოდა.

„აჰა, ეტყობა, ჩააბულბულა ავიაციის სახელმძღვანე-
ლო“, — გაიფიქრა ბოგარტმა და უკან მიიხედა, უნდო-
და გაეგო სხვა თვითმფრინავები რას აკეთებდნენ.

მერე ყველაფერი გათავდა: სიბნელე ჩამოწვა, ჰაერი
გაიყინა, დამშვიდდა. ირგვლივ გამეფებულ მყუდროებას
მოტორების თანაბარი გუგუნისა არღვევდა. მაკ-ჯინისი
კვლავ სამართავ კაბინაში შეძვრა და რაკეტის პისტოლე-
ტი გაისროლა. მერე წუთით შეჩერდა და უკან მიიხედა.
ცაზე პროექტორების შუქი დაძრწოდა და წყვილიაღს
ფანტავდა. მაკ-ჯინისი სკამზე დაეშვა.

— ყველაფერი რიგზეა, ოთხივენი გადავრჩით. მაშ,
გავწიოთ, — თქვა მან და ზევით აიხედა. — ნეტავ როგორ
არის მისი აღმატებულების ქვეშევრდომი? შემთხვევით
ბომბსასროლზე საათივით ხომ არ ჩამოჰკიდე?

ბოგარტმა თვითმფრინავის ცხვირს გახედა. წინა კაბი-
ნა ცარიელი იყო და ვარსკვლავებით მოჭედნილ ცაზე
ბუნდოვნად იხატებოდა, ტყვიამფრქვევის ლულის გარდა
იქ არაფერი ჩანდა.

— არა. იქ არის, ხედავ? — თქვა მაკ-ჯინისმა. — ბორტ-
ზეა გადახრილი. ეშმაკმა წაიღოს, აკი ვუთხარი, ბორტზე
არ არწყიო-მეთქი. აი, ისევ დაჯდა.

ბიჭმა კვლავ თავი გამოყო და მყისვე თვალს მიეფარა.

— ისევ გარეთ ძვრება, — თქვა ბოგარტმა. — მიდი,
დაუშალე, უთხარი, ნახევარი საათის მერე ლა-მანშზე
მთელი გერმანული ესკადრილია თავს დაგვესხმის-თქო.

მაკ-ჯინისი სავარძლიდან ჩამოცურდა და გასასვლელში დატანებულ პატარა კართან დაიხარა.

— ჩამოდი! — დაუყვირა ბიჭს.

ბიჭი უკვე ჩამოსულიყო ქვემოთ. ის და მაკ-ჯინისი პირისპირ ჩაცუკულიყვნენ და ერთმანეთს ძაღლებივით უყეფდნენ. მოტორებს ჯერ ისევ მთელი ძალით გაჰქონდათ გუგუნნი ტილოს ფარდის ორივე მხარეს. მათ გუგუნში ძლივსღა ისმოდა ბიჭის ხმა.

— ყუმბარა! — ყვიროდა იგი.

— ჰო, რასაკვირველია, ყუმბარებია! კარგად შევახურეთ! დაბრუნდით, გესმით? კიდეც ათი წუთი და, რაც ქვეყანაზე გერმანელებია, ყველანი თავს დაგვესხმიან! დაბრუნდით ტყვიამფრქვევთან! — ყვიროდა მაკ-ჯინისი.

მოტორთა გუგუნში კვლავ გაისმა ბავშვური, წკრიალა ხმა:

— ყუმბარა! მერე, ყუმბარა რომ არის, არაფერია?

— ჰო, ჰო, რასაკვირველია არაფერია! ეშმაკმა წაგიღოს, დაბრუნდით ტყვიამფრქვევთან.

მაკ-ჯინისი ისევ კაბინაში შეძვრა.

— დაბრუნდა. გინდა საჭეს მე მივუჯდები?

— კარგი იქნება, — უთხრა ბოგარტმა და მაკ-ჯინისს ადგილი დაუთმო. — ოღონდ ჩუმად იფრინე. ეჰ, ნეტავ გათენებულზე მაინც დაგვესხმოდნენ!

— აბა! — მაკ-ჯინისმა უცებ საჭევარი მოაბრუნა. — ამ მარჯვენა ფრთას რაღა ჯანდაბა დაემართა? — თქვა მან, — აბა, გადაიხედე. ხედავ? მარჯვენა ერელონი დავწიე და საჭით მობრუნება გავაწონასწორე. აბა, ნახე!

ბოგარტმა წუთით გამოართვა საჭევარი.

— ვერაფერს ვხედავ. ალბათ, სადღაც ბაგირი გაიგლიჯა. არ მეგონა, ტყვიები ასე ახლოს თუ დაქროდნენ. შენ მაინც ფრთხილად იყავი.

— კეთილი, — უთხრა მაკ-ჯინისმა. — მაშ, ხვალ, ესე იგი დღეს, მისი მოტორიანი ნავით აპირებ გასეირნებას?

— ჰო, შევპირდი. დალახვროს ეშმაკმა მაგისი თავი, ბალღია, ვერ ვაწყენინებ.

— იქნებ კოლერიც წაგეყვანათ თავისი მანდოლინით, ზღვაში იმღერებდით.

— არა, მე შევპირდი, მოვალ-თქო, — გაიმეორა ბოგარტმა. — აბა, ფრთა ცოტა ასწიე.

— კეთილი, — მიუგო მაკ-ჯინისმა.

...ნახევარ საათში ინათა კიდეც. ცას ნაცრისფერი გადაეკრა. მაკ-ჯინისმა თქვა:

— აი, ისინიც. აბა, ერთი შეხედე! შემოდგომის კოლოებივით არ ირევიან? იმედი მაქვს, შენს ბიჭუნას იქ მხიარულება და წავობანას თამაში არ მოუწევს. კიდეც რომ ითამაშოს, მაინც ერთი ქულით რონიზე ნაკლები ექნება... რა ეშმაკად გადავეკიდე ამ ბაღს. გამომართვი საჭევარი.

V

რვა საათზე ქვემოთ ლა-მანშის ქვიშიანი მეჩეჩი გამოჩნდა. დროსელირებული მოტორიანი მანქანა სიმალღეს კარგავდა. ბოგარტმა თვითმფრინავი ქარის მიმარ-

თულებით მიუშვა. დაღლილობისაგან გამხდარიყო და სა-
ხე დაგრძელდებოდა.

მაკ-ჯინისსაც წვერი წამოზრდოდა და ისიც ბოგარტი-
ვით დაღლილი გამოიყურებოდა.

— როგორ ფიქრობ, ახლა რაღას მისჩერებია? —
ჰკითხა მან ბოგარტს. — ისევ კაბინის ბორტზეა გადაკი-
დებული მარჯვენა ფრთის ქვეშ და უკან იყურება.

— ნეტავ ნატყვიარებს ხომ არ ითვის, — უპასუხა
ბოგარტმა და მარცხენა მოტორს გაზი მიაწოდა. — მექა-
ნიკოსებს უნდა ვუთხრათ.

— ნეტავ რას გადაკიდებულა? — თქვა მაკ-ჯინისმა. —
გეგონება, ტყვია პირდაპირ ზურგში აქვს მოხვედრილიო.
ოკეანეს თუ დასცქერის. სხვა დროს თუ არა, ინგლისიდან
რომ მოდიოდა, მაშინ მაინც ნახავდა ამ ოკეანეს.

ბოგარტმა თვითმფრინავი გაასწორა. მერე ერთბაშად
ზევით აიჭრა. სულ ახლოს გაიქროლა ქვიშისა და ტალ-
ღების ზოლმა. ბიჭი ისევ ბორტზე გადაკიდებულიყო და
ხან უკან, ხან კი ქვემოთ, მარჯვენა ფრთის ქვეშ იყურე-
ბოდა. ალტაცებისა და ბავშვური ცნობისმოყვარეობისა-
გან სახე უბრწყინავდა. ასე ეკიდა, ვიდრე თვითმფრინავი
მიწაზე არ დაეშვა და გაჩერდა. მერე სადღაც ჩაძვრა. მო-
ტორები დადუმდნენ. სიჩუმე ჩამოვარდა. ბოგარტსა და
მაკ-ჯინისს ესმოდათ, როგორ მიცოცავდა ბიჭი გასასვ-
ლელში. როგორც კი თვითმფრინავიდან გადმოვიდნენ და
დაღლილი მხრები გაშალეს, ბიჭიც გამოჩნდა. სახე მხია-
რული და ცნობისმოყვარეობით სავსე ჰქონდა. მის წკრი-
ალა ხმას მღელვარება ეტყობოდა:

— წარმოგიდგენიათ! ღმერთო ჩემო! აი, კაცი! თვა-

ლი და სიზუსტეც ასეთი უნდა! ნეტავ რონის ენახა ღმერთო ჩემო!.. იქნებ ეს ისეთი არ არის, როგორც ჩვენ გვაქვს! ჰაერის ტალღა არ აფეთქებს?

ამერიკელები ბიჭს შეჰყურებდნენ და ვერაფერი გაეგოთ.

— რა არ არის ისეთი? — წარმოთქვა მაკ-ჯინისმა.

— რაღა, ყუმბარა! რა შესანიშნავია! ღმერთმანი, არასოდეს დამავიწყდება! პატიოსან სიტყვას გაძლევთ, ჩინებულია!

მაკ-ჯინისს შიშისაგან ხმა ჩაუწყდა:

— ყუმბარა?

მაშინ კი თვალეზღაპრული მფრინავებმა ერთმანეთს გადახედეს და წამოიყვირეს:

— მარჯვენა ფრთა!

თითქოს ბრძანებას ასრულებენო, ამერიკელები კოლიდან გამობობდნენ, თვითმფრინავს შემოუბრინეს და მარჯვენა ფრთის ქვეშ შეიხედეს. ბიჭიც მათ მიჰყვა. მარჯვენა ფრთასთან კუდით წამოდებული ყუმბარა ტყვიის საწონივით დაკიდებულიყო და წვერით ქვიშიან ბილიკს ეხებოდა. ბორბლების კვალს ქვიშაზე ვაწრო ზოლად ყუმბარის კვლიც მიჰყვებოდა. მფრინავთა ზურგს უკან კი წკრილა, უღარდელი ბავშვური ხმა გაისმა:

— შემეშინდა! მინდოდა გამეფრთხილებინეთ, მაგრამ ვიფიქრე, თავიანთი საქმისა თვითონ უკეთესად იციან-მეთქი. ოჰ, რა მოხერხებაა! რა შესანიშნავია! ღმერთმანი არასოდეს დამავიწყდება!

შაშხანაზე ხიშტწამოცმულმა მეზღვაურმა ბოგარტი ნავმისადგომზე გაატარა და იქვე მიბმულ კატარლაზე მიუთითა. ნავმისადგომზე არავინ იყო. ბოგარტმა მაშინ-ღა შეამჩნია კატარლა, როცა ნავმისაბმელის კიდეს მიაღ-გა. ქვემოთ, წყალში ჩაიხედა და გაზეთილ სამოსში გამო-კვართული ორი მოხრილი ზურგი დაინახა. მათ თავი ასწიეს, მოსულს თვალი შეავლეს და ისევ დაიხარნენ.

კატარლა სიგრძით ათი, ხოლო სიგანით ერთი მეტრი თუ იქნებოდა. მტრისთვის შეუმჩნეველი რომ დარჩენი-ლიყო, მომწვანო-მონაცრისფროდ შეეღებათ. შუა გემ-ბანზე ორი საკვამური დაფერდებულებო.

„მოწყალეო ღმერთო, — ვაიფიქრა ბოგარტმა, — ნუ-თუ გემბანის ქვეშ რაც ადგილია, მოტორს უკავია?...“

კიჩოს მხარეზე სამართავი კაბინა იყო მოწყობილი. ბოგარტმა იქ საჭის დიდი ბორბალი და დაფა დაინახა. დაფაზე ხელსაწყოები მოეთავსებინათ. ქიშხ ზემოთ, კი-ჩოდან გემბანამდე და ცოტა იქით, გემბანის ბოლო ნაწი-ლის გარდიგარდმო, მერე კი მეორე პლანშირის გასწვრივ, ისევ კიჩომდე შესანიღბავად შეღებილი მაგარი ტიხარი იყო გაჭიმული. ოცდაათიოდე სანტიმეტრით გამოწეულ ტიხარს კიჩოს გარდა მთელი კატარლა გადაეღობა. საჭის წინ ტიხარში დიდ საჭვრეტს დაედო პირი. გრძელ, ვიწ-რო და დაღრეჯილ ტიხარს რომ ათვალიერებდა, ბოგარტ-მა კიჩოზე მიმაგრებული საბრუნავი ტყვიამფრქვევი დაინახა და ისევ დაბალ ტიხარს შეავლო თვალი. კატარ-ლა თავის ტიხარიანად და ცალთვალსავით ერთადერთი

საჭერეტი, წყლის ზედაპირს ერთი მეტრითაც არ სცილ-
დებოდა. „ფოლადისაა“, — ბოგარტი ჩაფიქრდა, მოიწყი-
ნა, ლაბადა შემოიხვია და თითქოს შესცივდაო, ყველა-
ღილი შეიკრა.

ზურგს უკან ფეხის ხმა მოესმა, მიიხედა, აეროდრო-
მიდან გამოგზავნილ შიკრიკს შაშხანიანი მეზღვაური მოა-
ცილებდა. შიკრიკს ქალაქში გახვეული კარგა მოზრდი-
ლი შეკვრა მოჰქონდა.

— კაპიტან ბოგარტს ლეიტენანტ მაკ-ჩინისისაგან, —
მოახსენა შიკრიკმა. ბოგარტმა შეკვრა გამოართვა. შიკ-
რიკი და მეზღვაური უკანვე გაბრუნდნენ. ბოგარტმა ქა-
ლადი გახსნა. შიგ მუქი-ყვითელი აბრეშუმის ბალიში,
იაპონური ქოლგა, ქალის სავარცხელი, საპირფარეშოს
ქალაქდების დასტა და პატარა ბარათი იდო.

ბოგარტმა ამოიკითხა:

„ფოტოაპარატი ვერსად ვნახე, კოლეგი კი მანდო-
ლინას არაფრით არ მაძლევს. იქნებ რონიმ სავარცხელზე
გიმღეროს.“

მაკი“

ბოგარტი წინანდებურად ჩაფიქრებული ათვალე-
რებდა ამ უცნაურ კოლექციას. მერე ისევ ქალაქში
შეახვია, განზე გადაგა და ჩუმად წყალში გადააგდო.

წყალში ჩამალული ნავისაკენ რომ მიბრუნდა, ბო-
გარტმა დაინახა, ვიღაც ორნი უახლოვდებოდნენ. მალა-
ლი, გამხდარი ბიჭი მაშინვე იცნო. იგი თავის თანამ-
გზავრს რაღაცას გატაცებით და ცოცხლად უყვებოდა.
მეორე უფრო დაბალი იყო. ჯიბეში ხელეები ღრმად ჩაე-
ყო, ჩიბუხს აბოლებდა და მძიმედ მოაბიჯებდა. ბიჭს იგი-

ვე საზღვაო კიტელი ეცვა, ოღონდ ახლა მუშაობს ლაღვინა და ც მიემატებინა. თავზე ლაღად მოგდებული ქუდის ნაცვლად ჭუჭყიანი, ნაქსოვი ჩაფხუტი ჩამოეცვა, ზემოდან კი მოსასხამივით გრძელი ქსოვილის ნაჭერი მოეგდო. ყოველი ბგერის წარმოთქმისას ქსოვილის კალთები თითქოს ირხეოდნენ.

— გამარჯობა შენი! — დაუყვირა ბოგარტს ასიოდე მეტრის სიშორიდან.

მაგრამ ამერიკელის ყურადღება მისი თანამგზავრი-საკენ იყო მიპყრობილი. ასეთი უცნაური პიროვნება ბოგარტს არასოდეს ენახა. უცნობის მოხრილ ბეჭებსა და ოღნავ თავჩაქინდრულ სიარულში რაღაც სიმძიმე იგრძნობოდა. იგი თავის ამხანაგზე დაბალი ჩანდა. ლაყლახა სახე სიღინჯესა და სიმკაცრეს გამოხატავდა. ეს იყო ოცი წლის ყმაწვილი, ერთი იმათგანი, ვინც სიზმარშიაც იმას ცდილობს, ერთი წლით უფროსი გამოჩნდეს. ყელამდე აწეული სვიტერი, სამუშაო შარვალი და ტყავის ქუროთუკი ეცვა. სამხრეთგლეჯილი ჭუჭყიანი ფარაჯა კოჭებამდის სწვდებოდა. ფარაჯაზე აღარც ერთი ღილი აღარ შერჩენოდა. თავზე, ირმის მეჯოგეთა მსგავსად, უჯრებიანი ქუდი ეხურა. ქუდს ზემოდან ჭუჭყიანი ვიწრო შარფი ყურებზე შემოეხვია და მარცხენა ყურთან სახრჩობელის მარყუჟივით გამოესკვნა. მხრებჩამოშვებულს ჯიბეში ხელები ჩაეყო, თავი ჩაექინდრა და კუდიანობისათვის ჩამოხრჩობილ დედაბერსა ჰგავდა. კბილებში მანანას ხისაგან გამოთლილი ჩიბუხი გაერჭო.

— აი, ისიც! — შეჰყვირა ბიჭმა. — კაპიტანო ბოგარტო, ეს რონია.

— გამარჯობათ, — უთხრა ბოგარტმა და რონის ხელი გაუწოდა. რონიმ ცივი და დაკოჟრილი ხელი უხალისოდ ჩამოართვა. ხმა არ ამოუღია. ცალი თვალით გადახედა ბოგარტს და მაშინვე აარიდა. ამ წუთიერ გამოხედვაში ბოგარტმა რაღაც იღუმალა და შეუცნობელი მოკრძალების მაგვარი დაინახა. რონიმ ისე შეხედა ბოგარტს, როგორც ბავშვი შეჰყურებს ხოლმე მავთულზე მოსიარულე ჯამბაზს.

ხმა არ ამოუღია. გატრიალდა და მაშინვე სადღაც გაქრა, თითქოს წყალში ჩაყვინთაო. ბოგარტმა დაინახა, როგორ მიეფარა ნავმისაბმელის ნაპირს. უხილავ ნავზე მოტორები ახმაურდნენ...

— მგონი, ჩვენი წასვლის დროც მოვიდა, — უთხრა ბიჭმა. კატარლისაკენ ნაბიჯი გადადგა, მაგრამ წამით შეეყოვნა და ბოგარტს მხარზე ხელი დაადო.

— აი, ის, ხედავთ? — ბიჭს აღელვება დაეტყო.

— რა? — იმავე ხმითვე წასჩურჩულა ბოგარტმა და მფრინავის ჩვეულებისამებრ ჯერ უკან და შემდეგ ზევით აიხედა. ბიჭი ჭიუტად ჩაეჭიდა მკლავში და ყურეს მეორე მხარეს გაახედა.

— აგერ ის „ერგენშტრასე“! ისევ ახალ ადგილზე გადაუყვანიათ.

ბოგარტმა ძველისძველი, დაფერდებული, ჟანგმოკიდებული უშნო გემი დაინახა. კარგად გაარჩია წინა ანძა — ბაგირებისა და რონგაუტის უცნაური ხლართი — თუკი ჩვენს წარმოსახვას დაუჭერებთ, ცხაურს წააგავდა. ბიჭი გვერდში ედგა და მღელვარებისაგან სული ეხუთებოდა.

— როგორ ფიქრობთ, რონი შეამჩნევდა? — წასჩურჩულა მან.

3. უ. ფოლკნერი

— არ ვიცი, — უპასუხა ბოგარტმა.

— ღმერთო, ღმერთო! ნეტავი ვერ დაენახებოდა ვიფქვა, მაშინ ბარიბარში ვიქნებოდით. ახლა კი წასვლის დროა, — თქვა მან და ბოგარტს კატარლისაკენ წაუძღვა. მღელვარებისაგან კანკალებდა. — ფრთხილად, — შეახსენა ბოგარტს, — კიბე არ გვივარგა.

პირველი თვითონ ჩავიდა. ნავში ორი მეზღვაური დახვდათ. ისინი წამოდგნენ და მოსულებს მხედრულად მიესალმნენ. რონი მიიმალა. მხოლოდ წელს ქვემოთ ჩანდა იგი, მთლიანად დაეფარა გემბანის ქვეშ გასასვლელი ვიწრო ლუკი. ბოგარტი შეშინებული დაეშვა ძირს.

— ღმერთო ჩემო, — თქვა მან, — ნუთუ ყოველდღე ამ კიბეზე დადიხართ?

— საშიშია, არა? — ჩვეულებისამებრ ბიჭი ახლაც მხიარული იყო. — არც თქვენთანაა უკეთესი. აბა, სცადე და იომე ამ მდგომარეობაში. მერე უკვირთ, ომი რად გაქიანურდაო.

კატარლას თუმცა ერთი კაცი მოემატა, მაგრამ მისი ვიწრო კორპუსი ტალღაზე ისევ მსუბუქად ქანაობდა.

— კარგად დგას, არა? — თქვა ბიჭმა. — ნამიან მდელიოზეც კი გაცურავს. ისე მსუბუქად დაქრის, ქაღალდისაგვგონება.

— კარგი ერთი!

— ჩინებულია! იცით რატომ?

ბოგარტმა მაინც ვერ გაიგო, რატომ, — ცდილობდა სადმე ჩამომჭდარიყო, მაგრამ კატარლაზე დასაჯდომი არსად იყო, თუ არ ჩავთვლით გრძელ, ცილინდრულ შვერილს, ნავის ძირს კიჩომდის რომ გასდევდა. რონი თა-

ვის საფარიდან გამოძვრა, საჭეს მიუჯდა და ხელსაწყო-
 თა დაფისაკენ დაიხარა. მერე უკან მოიხედა, მაგრამ
 არც ახლა ამოუღია. მანქანის ზეთით გათხუპნილი სახე
 გაკვირვებას გამოხატავდა. ბიჭს კი თვალეზზე ეტყობო-
 და, რომ მისი ფიქრები სადღაც შორს ფრენდნენ.

— ყველაფერი რიგზეა, — თქვა მან და კატარლის კი-
 ჩოსაკენ გაიხედა. იქით ერთ-ერთი მეზღვაური წავიდა. —
 მზადა ხართ?

— დიახ, სერ, — უპასუხა მეზღვაურმა.

მეორე მეზღვაური კიჩოსთან იდგა.

— კიჩოზე მზადა ხართ?

— დიახ, სერ.

— დასძარით.

კატარლა ბუყბუყით მოსცილდა ნაპირს. კიჩოს ქვეშ
 წყალი აქაფდა. ბიჭმა ბოგარტს გადახედა.

— სულელური ოინებია! ვცდილობთ, ყველაფერი
 რიგზე იყოს. რა იცი, ეს გამოსულელეებული უფროსები
 როდის... — სახე კვლავ შეეცვალა, შეშფოთება და თა-
 ნაგრძნობა დაეტყო. — ხომ არ შეგცივდებათ? სულ ვერ
 მოვიფიქრე, რაიმე წამომელო...

— ნუ სწუხხართ, — უთხრა ბოგარტმა. მაგრამ ბიჭი
 უკვე საწვიმარს იხდიდა. — არაფრით არ გამოგართმევთ.

— თუ შეგცივდეთ, არ მომერიდოთ, მითხარით!

— გეტყვით. — ბოგარტმა იმ ცილინდრს დახედა,
 რაზედაც იჯდა. კაცმა რომ თქვას, ეს იყო ნახევარცილინ-
 დრი და გარგანტუას სამზარეულოს ქვაბს უფრო ჰგავდა.
 ნავის ფსკერზე იყო მიხრახნილი. სიგრძე შვიდი მეტრი
 ექნებოდა. სიგანე კი — ნახევარ მეტრზე მეტი. მისი წვე-

რო პლანშირის სიმაღლეს მიჰყვებოდა. ხოლო ცილინდრ-
სა და კიდეებს შორის იმოდენა ადგილი იყო დარჩენილი, რომ
კაცს ფეხის დადგმა შეძლებოდა.

— ეს „მიურიელია“, — განუმარტა ბიჭმა.

— „მიურიელი?“

— ჰო. წინათ რომ კატარლა გვყავდა, „აგატი“ ერქვა, დეიდაჩემის საპატივცემლოდ. სულ პირველ კატარლას კი მე და რონიმ „ალისა სასწაულთა ქვეყანაში“ დავარქვით. თავად ჩვენ კი „თეთრი კურდღელი“ ვიყავით. სასაცილოა, არა?

— ესე იგი, შენ და რონიმ სამი კატარლა გამოიცვალეთ?

— ჰო, — უთხრა ბიჭმა და ახლოს მიუჯდა. — ნახე? — წასჩურჩულა ბოგარტს და სახე გაუცოცხლდა. — უკან რომ დავბრუნდებით, კარგად შეხედე, — ჩურჩულებდა ის.

— აა, — თქვა ბოგარტმა. — „ერგენშტრასე“... — მან კიჩოს გახედა: „ღმერთო ჩემო! რა ჩქარა მივდივართ“. მერე წყალს გადახედა და დაინახა, თანდათან უჩინარდებოდა ნაპირი. ჩემი „ჰენდლი-პეიჯისა“ არ იყოს, ეს კატარლაც სწრაფად მიქრისო, გაივლო გულში ბოგარტმა. ნავსადგურში ქარი არ ქროდა და კატარლაც ტალღიდან ტალღაზე ხტომას მოჰყვა. ბოგარტს ხელი კვლავ ცილინდრზე ედო. მან თვალი მოავლო ცილინდრს, რომლის ერთი ბოლო რონის სკამქვეშ ამოდიოდა, მეორე კი კიჩოს ქვეშ მრუდედ მიემართებოდა.

— აქ ალბათ ჰაერია, — თქვა მან.

— რა? — იკითხა ბიჭმა.

— ალბათ, ჰაერით არის-მეთქი სავსე, რათა კატარლა წყალში უფრო მალლა იდგეს.

— ჰო, ეგეც შეიძლება! ეს ამბავი აზრადაც არ მომსვლია არასოდეს, — ბიჭი წინ წავიდა. ქარი მოსასხამის ბოლოებს უტყლაშუნებდა, ბოგარტს გვერდით მიუჯდა. ქარისაგან მათ ტიხარი იფარავდათ.

ნავსადგური კიჩოს იქით რჩებოდა, თანდათან პატარავდებოდა და ზღვაში იძირებოდა. ტალღა სულ უფრო და უფრო მაღლდებოდა. ნავი ხან ზემოდან მოექცეოდა ტალღას, ხან წყალში ჩაყურყუმელავებული წუთით შეჩერდებოდა, თითქოს ჩაეფლოო; მერე ისევ წინ მიისწრაფოდა, წყლის შხეფები ქიმზე გადმოდიოდა და კატარლას ეხეთქებოდა, თითქოს ვეება პეშვით საფანტს უშენენო.

— მე მაინც გირჩევდით, პალტო ჩაგეცვათ, — უთხრა ბიჭმა.

ბოგარტმა პასუხი არ გასცა. მობრუნდა და მის გამოცობლებულ სახეს შეხედა.

— ღია ზღვაში გავედით, არა? — ჰკითხა ბოგარტმა ხმადაბლა.

— დიახ. გამომართვით პალტო, გთხოვთ!

— გმადლობთ, არ მინდა. მე ისედაც კარგად ვგრძნობ თავს. ჩვენ ხომ დიდხანს არ დავრჩებით?

— არა, მალე მოვაბრუნებთ. მაშინ ცოტა უკეთესად იქნებით.

— ჰო, როცა მოვაბრუნებთ, უკეთესად ვიქნები.

ისინი მობრუნდნენ. კატარლამ თანაბრად იწყო სვლა. უფრო სწორად რომ ვთქვათ, ტალღებს აღარ ეხეთქებო-

და და კორპუსიც აღარ თრთოდა. ტალღები ახლავდნენ ქვემოთ მიგორავდნენ. ნავი სულ უფრო და უფრო უმატებდა სვლას და თავბრუდამხვევი სისწრაფით მიჰქროდა. ხან ერთ, ხან მეორე მხარეს იხრებოდა. ყოველი გადახრისას თითქოს სიცარიელეში ვარდებოა. ბოგარტი ისეთივე იდუმალი შიშით გაჰყურებდა კიჩოს, როგორც იქ, ნავსადგურში.

— აღმოსავლეთისაკენ მივდივართ, — თქვა მან.

— ოღნავ ჩრდილოეთისაკენ, — შეუსწორა ბიჭმა. — ამიტომაც ახლა უკეთ მიდის, ხომ მართალია?

— ჰო, უკეთ მიდის, — მიუგო ბოგარტმა. უკან, ქაფქაფა კილვატერის ფონზე, ზღვისა, ტყვიამფრქვევის ლულის ნემსივით მოხაზულობისა და კიჩოზე დახრილი ორი მეზღვაურის გარდა, აღარაფერი ჩანდა. — ჰო, ახლა თითქოს უკეთ მიდის, — მერე დაუმატა: — შორს უნდა წავიდეთ?

ბიჭმა სახე სულ ახლოს მიუტანა. ამ წუთში მისი ხმა ბედნიერების, ნდობისა და სიამაყის გამომხატველი იყო.

— პარადს დღეს რონი განაგებს. ყველაფერი თვითონ მოიგონა. ცხადია, ამის მოფიქრება მეც შემეძლო. თუნდაც მადლობის ნიშნად, და ასე შემდეგ. მაგრამ ის უფროსია, გესმით? უფრო სწორად აზროვნებს. თავაზიანობა, noblesse oblige — ასეთი რამეები... დილას, როგორც კი ყველაფერი ვუამბე, მაშინვე მოიფიქრა, როგორ მოქცეულიყო. მე ვეუბნები: „მომისმინე, მე ხომ იქ ვიყავი და ყველაფერი ვნახე“. ის კი მეუბნება: „ნუთუ მართლა იფრინე?“ მე ვეუბნები: „დმერთმანი“. ის მეუბნება: „შორს? ოღონდ ტყუილი არ თქვა“. მე ვეუბნები:

„ძალიან შორს. მთელი ღამე ვიფრინეთ“. ის კი: „მთელი ღამე? ნუთუ ბერლინამდის?“ მე ვეუბნები: „არ ვიცი, ალბათ ბერლინამდის“. აი, სწორედ მაშინ მოიფიქრა. მაშინვე მივხვდი, რაღაცას იგონებდა. ის ხომ უფროსია, გესმით? ზრდილობის წესებში უკეთ ერკვევა და იცის, რა დროს რა უნდა გაკეთდეს. ის ამბობს: „ბერლინი! აი, ეს კი მესმის! ბოგარტისათვის, აბა რა საინტერესოა ჩვენთან ერთად სანაპიროზე აღმა-დაღმა სიარული!“ ფიქრობდა და ფიქრობდა, მე კი ვიდექი და ვუცდიდი. ბოლოს ვუთხარი: „ჩვენ ხომ ბერლინამდის ცურვა არ შეგვიძლია, შორსაა. არც გზები ვიცით წესიერად...“ მან კი სხაპასხუპით მომაცარა: „სამაგიეროდ, კილში ხომ შეგვიძლია...“ მაშინვე მივხვდი, რაც ჩაიფიქრა: „კილამდე ხომ ვიცით!...“

— რა? — ჰკითხა ბოგარტმა და მოეჩვენა, რომ წინ გაქანდა, თუმცა არც განძრეულა. — კილში? ამით?

— რასაკვირველია! ეს რონიმ მოიფიქრა. ოჰ, რა მარჯვე ბიჭია. მაგრამ ცოტა ჰირვეულია. ამბობს, ზეებრიუგში მისვლა სტუმრისათვის სულაც არ იქნებოდაო საინტერესო. თქვენი გულისათვის კი ღირს წვალეზა. წარმოგიდგენიათ, ბერლინამდეც კი იფრინესო. რონიმაც ასე თქვა: „ეშმაკმა წაიღოს! ბერლინამდე უფრენიათ“.

— მომისმინეთ, — ბოგარტი ბიჭისაკენ მობრუნდა და სერიოზულად ჰკითხა: — რისთვის არის განკუთვნილი ეს კატერი?

— როგორ თუ რისთვის?

— ჰო, რა დანიშნულება აქვს? — თითქოს წინასწარ

იცის, რასაც უპასუხებენო, ცილინდრზე მიუთითა: ერეკლე წულუკიძის
ხელნაწილები
რა, ნაღმებია?

— მე კი მეგონა, იცოდით, — უპასუხა ბიჭმა.

— არა, — მიუგო ბოგარტმა. — არ ვიცოდი. — თავისი ხმა გაყინული, ჭრიჭინობელას შორი ჭრიჭინივით მოესმა. — როგორ ესვრით?

— როგორ ვესვრით?

— ჰო, როგორ ესვრით მიზანში? ლუკი რომ გახსნილი იყო, მოტორები დავინახე. ისინი ხომ ცილინდრის წინა ნაწილში არიან მოთავსებულნი!

— ბერკეტს ვაწვევებით და წყალქვეშა ნაღმი კიჩოდან გამოდის. როგორც კი მის ხრახნს წყალი შეეხება, ტრიალს მოჰყვება: მაშინ ნაღმიც მზად არის, დამუხტულია. საჭიროა მხოლოდ ნავის სწრაფი შემობრუნება, წყალქვეშა ნაღმი კი თვითონ მიდის მიზნისაკენ.

— თქვენ გინდათ თქვათ.. — უნდოდა დაეწყო ბოგარტს, მაგრამ ხმა ჩაუწყდა. ერთი წუთის მერე კვლავ განაგრძო:—თქვენ გინდათ თქვათ, რომ წყალქვეშა ნაღმს კატარღისავე დახმარებით უმიზნებთ? ნაღმს გაუშვებთ, ისიც ინერციით მოძრაობს, კატარღა გეზს იცვლის, ნაღმი კი იქით მიდის, სადაც სულ ახლახანს თქვენი კატარღა მიდიოდა?

— ვიცოდი, მიხვდებოდით! — უთხრა ჭაბუკმა. — რონისაც ასე ვუთხარი! აბა, რა მფრინავი ხართ! მაგრამ რაც მართალია, მართალია: ჩვენი სამუშაო გაცილებით წყნარია. რა გაეწყობა. რაც უნდა ეცადო, მაინც წყალთანა გაქვს საქმე. ვიცოდი, მიხვდებოდით!

— მომისმინეთ, — ბოგარტს ეგონა, წყნარად ვლა-

პარაკობო. კატარლა უსწორმასწორო ზედაპირზე მიჰქროდა. ბოგარტი გაუნძრევლად იჯდა და ეჩვენებოდა საკუთარ თავს ვესაუბრებიო. „აბა განაგრძე. ჰკითხე! რა ვკითხო? რადა, რა მანძილიდან შეიძლება ნაღმის გაშვება...“

— მომისმინეთ, — უთხრა მაინც დამშვიდებული ხმით. — უმჯობესია რონის უთხრათ... უთხარით... ერთი უბრალო რამ. — ბოგარტმა ისევ იგრძნო, ხმა დალატობდა და გაჩუმდა. უძრავად იჯდა და ხმის დაბრუნებას ელოდა. ბიჭი ახლოს მივიდა, სახეში ჩახედა და თანაგრძნობით უთხრა:

— ცუდად ხართ? სულ ამ ბრტყელძირა ნავების ბრაღია!

— არა, არაფერია, — უთხრა ბოგარტმა. — უბრალოდ... თქვენ კილის დაბომბვა გაქვთ ნაბრძანები?

— რა თქმა უნდა, არა. რონის ბრძანების გარეშეც შეუძლია არჩევა. მთავარია, კატარლა დავაბრუნოთ. დღევანდელი თავდასხმა კი თქვენს საპატივცემლოდ და მადლობის ნიშნად მოეწყობა. რონიმ მოიფიქრა. თუმცა ფრენასთან შედარებით ჩვენი საქმიანობა უფრო იოლია. თუ არ გინდათ...

— ცხადია, უკეთესია სადმე ახლოს... იცით რა...

— გასაგებია. რა თქმა უნდა, მართალი ხართ. ამ გაცხარებულ ომის ორომტრიალში სეირნობის დრო არ არის. ახლავე ვეტყვი რონის.

ბიჭი ნავის ცხვირისაკენ წავიდა. ბოგარტი არ განძრეულა. კატარლა მიქროდა, ხან ტალღებში ყურყუმე-

ლაობდა. ბოგარტი კი უხმოდ იჯდა, კიჩოს, ფაფარაყრილ ზღვას და ცას გაჰყურებდა.

„ღმერთო! — ფიქრობდა იგი. — ვინ წარმოიდგენდა, ვინ წარმოიდგენდა ამ ამბავს?

ბიჭი კვლავ მიუახლოვდა. ბოგარტმა თავი მისკენ მოაბრუნა: სახე ქალღმერთისფერი გახდომოდა.

— ყველაფერი რიგზეა, — უთხრა ბიჭმა. — კილის გარეშეც იოლას წავალთ. გარეული ფრინველი ახლომახლოც საკმარისად არის. რონი ამბობს, სტუმარი არ დაგეძრახავსო. — მან ჯიბიდან ბოთლი ამოაცოცა. — გუშინდელი კი არ დამვიწყებია. სამაგიერო მინდა გადაგიხადოთ. კუჭისთვისაც სასარგებლოა, ხომ მართალია?

ბოგარტმა მოსვა, ცოტა მეტი მოუვიდა და აქლოშინდა. ბიჭს ბოთლი გაუწოდა, მაგრამ მან უარი უთხრა.

— როცა, ასე ვთქვათ, საგუშაგოზე ვარ, არ ვეკარები. თქვენებს კი არ ვვაეარ. მართალია, ჩვენი საქმე გაცილებით წყნარია, მაგრამ...

კატარღა მიჰქროდა. მზე დასავლეთით იხრებოდა. ბოგარტმა დროის და მანძილის ანგარიში დაკარგა. ტიხარზე ამოჭრილ მრგვალ საჭვრეტში საჭვზე დადებულ რონის ხელს, გრანიტისაგან გამოქანდაკებულ ნიკაპს, ჩიბუხსა და აქაფებულ წყალს ხედავდა. კატარღა კვლავ მიჰქროდა.

ბიჭი დაიხარა და მხარზე შეეხო.

ბოგარტი წამოდგა. ბიჭი რაღაცაზე მიუთითებდა. მზე იყო მეწამული. მზის მოპირდაპირედ, შორს, ორი მილის დაშორებით, ტრაულერის მსგავსი გემი მოჩანდა.

— იმათი მოცურავე შუქურაა! — დაიყვირა ბიჭმა.

ბოგარტმა წინ ნავესადგურში შესასვლელი გრძელი დაბალი ჯებირი დაინახა.

— არხი! — დაიყვირა ბიჭმა და გაშლილი ხელებით ზღვა შემოხაზა. — ნალმები! — ქარმა დაბერა და მისი ხმა უფრო ძლიერად გაისმა. — ყველგან და ყოველ მხარეს ეგენი არიან. ჩვენს ქვემოთაც კი ფუთფუთებენ. სერიი თუ გინდა, სწორედ ეს არის, არა?

VII

აქოჩრილი, ქაფმორეული ტალღები ჯებირს ეხეთქებოდნენ, კატარა ახლა ქარის საწინააღმდეგო მიმართულებით მიხტუნაობდა ზვირთებზე. დროდადრო, როცა ხრახნი წყლიდან თავს ამოყოფდა, მოტორები თითქოს ფსკერიდან ძირფესვიანად ამოვარდნას ლამობდნენ. მაგრამ კატარა მაინც მიცურავდა და მიცურავდა. როცა ჯებირს გვერდიდან მოუარა, მფრინავი თევზივით აყირავდა. ჯებირი მათგან ახლა სულ რაღაც ერთ მილზე იყო დაშორებული. ჯებირის ბოლოს სუსტი სინათლეები ცინათელებივით აციმციმდნენ. ბიჭი ბოგარტისაკენ დაიხარა.

— ხედავთ, იქ ტყვიამფრქვევებია. შესაძლოა, როყო ტყვია დაგვეწიოს.

— როგორ მოვიქცე? — შეჰყვირა ბოგარტმა. — რა გავაკეთო?

— აი, ყოჩაღ! ახლა კარგად შევახურებთ! ასეც ვიცით—
დი, რომ მოგეწონებოდათ.

ბოგარტმა დაბნეულად შეხედა.

— თუ გინდა, ტყვიამფრქვევს მიუჭდე.

— არ არის საჭირო! — დაუყვირა ბიჭმა. — იმათი
ჯერია. სპორტსმენებივით მოვიქცეთ. ჩვენ ხომ სტუმ-
რები ვართ, — თქვა მან და წინ გაიხედა. — აი, ის,
ხედავთ?

ახლა ისინი ყურეში შევიდნენ. არხში დიდი სატვირთო
გემი იდგა ღუზაზე. შუაში, გემის კორპუსზე არგენტინის
დიდი დროშა ეხატა.

— საგუშაგოზე უნდა დავდგე! — დაუყვირა ზემო-
დან ბიჭმა. მთელი ამ ხნის განმავლობაში პირველად გა-
მოეხმაურა რონი. კატარლას ახლა შედარებით მშვიდი
ტალღები ეხეთქებოდა. რონის არც კი მოუბრუნებია თა-
ვი. მხოლოდ მისი მძიმე ნიკაპი და კბილებში გაჩრილი
ჩამქრალი ჩიბუხი ოდნავ შეირხა და ტუჩის კუთხეში ერ-
თადერთი სიტყვა გამოსცრა:

— წაეი!

წელში მოხრილი ბიჭი რალაცას დასტრიალებდა. ეს
ის იყო, რასაც იგი თავის ხელსაწყოებს უწოდებდა. რო-
ნის ხმაზე მთელი ტანი დაეძაბა, აღშფოთებისაგან სახე
წამოენთო. ბოგარტმა რონი დაინახა: კატარლის მარჯვენა
ბორტისაკენ გაეშვირა ხელი. ერთი მილის დაშორებით
ცხაურა ანძებიანი მსუბუქი კრეისერი ღუზაზე იდგა.
სწორედ ამ დროს ზარბაზანმაც იჭუხა.

— წყეულიმც იყავ! — დაიყვირა ბიჭმა. — ეშმაკმა წა-
გიდოს, ახლა შენ სამი ქულა გაქვს!

მაგრამ იმავ წუთს თავის ხელსაწყოებთან დაიხარა და დაძაბულობა აღარ ეტყობოდა. სახე კვლავ დამშვიდებული, ყურადღებიანი და ნათელი ჰქონდა. ბოგარტმა წინ გაიხედა და იგრძნო, კატარლა მკვეთრად შემობრუნდა. იგი ახლა საშინელი სისწრაფით უახლოვდებოდა სატვირთო გემს. ბოგარტმა დაინახა, რონის ერთი ხელი საჭეზე ეკიდა, მეორე კი მალლა აეწია.

ბოგარტს მოეჩვენა, რონის ხელი ძირს არასოდეს დაეშვებო. ახლა ბოგარტი აღარ იჯდა. კატარლის ძირზე გართხმული, ძრწოლვით შეჰყურებდა კინოში რელსებიდან გადაღებული ორთქლმავალივით როგორ ახლოვდებოდა გემზე დახატული დროშა. მათ უკან კრეისერიდან ისევ იჩუხა ქვემეხმა. პასუხად სატვირთო გემმაც გაისროლა. ბოგარტს არც ერთისა და არც მეორის გასროლა არ გაუგია.

— რას შერებით? — ყვიროდა ის. — გაგიჟდით?

რონიმ ხელი დაუშვა და კატარლა კვლავ სრული შემობრუნებით გავარდა გემისაკენ. ბოგარტმა დაინახა, ნავმა ცხვირი როგორ ასწია შემობრუნებისას. ეგონა კატარლა გემს ქიმიტ მიეჯახებოდა, მაგრამ ასე არ მოხდა. კატარლა გრძელი ნახტომით წინ გავარდა. ბოგარტის აზრით, ნავი შორს გავიდოდა და სატვირთო გემსაც უკან მოიტოვებდა. შეშინებულს კვლავ კრეისერი და სატვირთო გემი მოაგონდა: „როგორც კი გავცდებით, მაშინვე გვერდში ყუმბარას მოგვარტყამენ“. უკან მოიხედა, უნდოდა გაეგო, მოხვდებოდა თუ არა ნაღმი, მაგრამ უცბად თავისდა სავალალოდ მიხვდა, კატარლა გვერდულად კვლავ გემს უახლოვდებოდა. აი, კატარლა არგენტინული

გემისაკენ მიქრის, გვერდულად ზედ ქიმთან ისე ახლოს უდგოდა, რომ გემბანზე სახეების გარჩევაც კი შეეძლებოდა. უეცრად ბოგარტს თავში ახირებულმა აზრმა გაუბრინა: „ალბათ ვერ მოვახვედრეთ და ახლა წყალქვეშა ნაღმს უნდა დავეწიოთ, დავიჭიროთ და ხელახლა გავუშვათ“.

როცა მხარზე ხელი შეახეს, ბოგარტმა მხოლოდ მაშინ იგრძნო, რომ მის უკან ბიჭი იდგა:

— მანდ, რონის სავარძლის ქვეშ სახელურია. მომეცით, გეთაყვათ. — ბიჭის ხმა მშვიდად ჟღერდა.

ბოგარტმა სახელური მონახა, ბიჭს გადასცა და თავში წამიერად გაუელვა: „ალბათ მაკს ჰგონია, ნავის კიდეზე ტელეფონობანას ვთამაშობთ“. ბოგარტი ვერ მიმხვდარიყო, რას აკეთებდა ბიჭი. შეძრწუნებული აკვირდებოდა რონის, ჩამქრალი ჩიბუხი კბილებში რომ გაერთო და სატვირთო გემს მთელი სისწრაფით გარშემო უვლიდა. თან ისე ახლოს მიდიოდა, კაცი ფოლადის ტყეჩების დათვლას შეძლებდა. შიშით სახეშეცვლილმა ბოგარტმა უკან მოიხედა. ბიჭს თავისი სახელური ცილინდრის ერთ-ერთ სეგმენტზე დამაგრებულ ჯალამბარისათვის მოერგო. როცა ბიჭმა თავი ასწია, ბოგარტისა და მისი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ.

— წელან არ გავარდა! — მხიარულად გასძახა ბოგარტს.

— არ გავარდა? რა? ნაღმი? — დაუყვირა ბოგარტმა. ჯალამბართან დახრილი ბიჭი და ერთი მეზღვაური საქმით იყვნენ გართული.

— ჰო, უთავბოლოების ბრალია. მუდამ ერთი და იგი-

ვე მეორდება. ეს ინჟინრები თითქოს ბრძენი ხალხია, მაგრამ მაინც ასე ხდება. მაშინ უკანვე შევწევთ ნაღმს და მერე თავიდან ვიწყებთ ყველაფერს.

— ნაღმის თავი, ფისტონი როგორღაა?! — დაუყვირა ბოგარტმა. — ისინი ისევ ცილინდრში არიან? ისინი ხომ მაინც წესრიგში არიან?

— საათივით მუშაობენ. ნაღმი უკვე დაიმუხტა. ხრახნმა ტრიალი იწყო. საჭიროა ისევ შევწიოთ, სწრაფად ვისროლოთ და მაშინვე გეზი ვიცვალოთ. თუ დავიგვიანებთ, ანდა სვლას შევანელებთ, დაგვეწევა. აი, ხედავ, ნაღმი უკანვე შემაქვს ცილინდრში. კარგია, ხომ?

ბოგარტი უკვე ფეხზე იდგა, ძალას იკრებდა, რომ ამ აღქაჯურ კარუსელზე როგორმე თავი შეემაგრებინა. მათ ზემოთ სატვირთო გემი თითქოს ღერძზე ბრუნავსო, გაშმაგებული ტრიალებდა.

— მომეცით ოწინარი! — დაუყვირა ბოგარტმა.

— წყნარად, — უთხრა ბიჭმა, — ნაღმის უკან დაბრუნება ასე ადვილი არ არის. ამას ჩვენ თვითონ მოვუვლით. ოსტატმა თვითონ იცის თავისი საქმისა.

— რა თქმა უნდა, — უთხრა ბოგარტმა. — ნამდვილად ასეა.

ბოგარტს ენა აღარ ემორჩილებოდა, დაიხარა და ცილინდრის ცივ ლითონს მოეჭიდა. გულ-მუცელი ეწვოდა, ისე კი სციოდა და აკანკალებდა. იგი მეზღვაურის ფართო ძარღვიან ხელს აკვირდებოდა; ბიჭი კი ჯალამბარის სახელურს მძიმედ ატრიალებდა. ცილინდრის კიდესთან დახრილიყო და ქანჩსაღებს ცილინდრს ოდნავ უკაკუნებდა. ყური ახლოს მიეტანა და მესაათესავით ყურად-

ლებით უსმენდა. კატარლა კი მიჰქროდა. მიჰქროდა და მის
თან ციბრუტივით ტრიალებდა. დორბლი ბოგარტს მათი-
ვით დაეკილა მუხლებზე.

ბოგარტს არც ბიჭის ნათქვამი გაუგონია და აღარც
მისი წამოდგომა დაუნახავს. ოღონდ იგრძნო, როგორ
გასწორდა კატარლა. მერე ძლიერი ბიძგისაგან მუხლებზე
დაეცა. მეზღვაური ახლა კიჩოზე გავიდა, ბიჭი კი კვლავ
თავის ხელსაწყოებს მიუბრუნდა. ბოგარტს გული შეუ-
ლონდა, წამოდგომის თავი აღარა ჰქონდა. არც კატარლის
ხელახალი შემობრუნება შეუმჩნევეია და არც იმ კრეისე-
რიდან გაუგონია სროლა. არც სატვირთო გემის საპასუხო
სროლა გაუგონია. ახლა კი ორივემ ისროლა. ბოგარტს არ
ახსოვს, როგორ ამოიმართა მის თვალწინ უზარმაზარი,
დახატული დროშა. არც ის დაუნახავს, როგორ დაეშვა
რონის ხელი, მაგრამ მიხვდა, რომ ამჯერად ნაღმი უკვე
გაშვებული იყო. კატარლა თითქოს წყლიდან ამოვარდაო,
მკვეთრად შემობრუნდა. ბოგარტმა ისიც დაინახა, ნავის
ცხვირი ავიაგამანადგურებელივით ცაში რომ ავარდა. ამ-
დენი დაძაბულობის შემდეგ კუჭმაც ჯავრი იყარა. ცი-
ლინდრზე დამხობილს არც ცაში ავარდნილი შადრევანი
დაუნახავს და არც აფეთქების ხმა გაუგონია. მხოლოდ ვი-
ლაცის ხელის შეხება იგრძნო; ერთი მეზღვაური პალტო-
ზე ექაჩებოდა.

— დამშვიდდით, სერ. მე თქვენთან ვარ, — უთხრა
მან.

ვილაციის ხმამ და ხელის შეხებამ გონს მოიყვანა. კი-
 ჩოს ვიწრო გასასვლელში ცილინდრზე ნახევრად წამო-
 წოლილიყო. ეტყობა, კარგა ხანია აქ არის. აკი იგრძნო
 კიდევაც, რაღაც წაახურეს, მაგრამ თავი არ აუწევია.

— ისედაც კარგად ვარ, — თქვა მან. — არ მინდა,
 თქვენ გქონდეთ.

— არც მე მინდა, — მიუგო ბიჭმა. — შინ მივდივართ.

— მაპატიეთ, მგონი მე... — თქვა ბოგარტმა.

— არაფერია. დალახვროს ეშმაკმა ეს ბრტყელძირა
 ნავეები! სანამ მიეჩვევი, გულ-მუცელს გადმოგიტრია-
 ლებს. მე და რონისაც ასე გვემართებოდა ხოლმე. ღმერ-
 თმა უწყის, ადამიანის მუცელი რას არ იტევს! —
 ბიჭმა ბოგარტს ბოთლი გაუწოდა: — აიღეთ, ბლომად
 დალიეთ. ცხენის ულუფა უნდა მიიღოთ. კუჭისათვის
 სასარგებლოა.

ბოგარტმა მოსვა. ცოტა მოიხედა, დათბა...

როცა ხელახლა ვილაციის ხელი შეეხო, მიხვდა, ჩასდი-
 ნებოდა.

ისევ ბიჭი იყო. ტანზე მოკლე კიტელი ეცვა, ეტყო-
 ბოდა, რეცხვაში შემდგარიყო. მოკლე სახელოებიდან სი-
 ცივისაგან გალურჯებული, ქალიშვილივით ნაზი ხელები
 მოუჩანდა. ბოგარტი მიხვდა, ზემოდან რაც ეხურა, მაგ-
 რამ ვერაფრის თქმა ვერ მოასწრო, სახეგაბრწყინებული
 ბიჭი მისკენ დაიხარა და ეშმაკური გამომეტყველებით
 წასჩურჩულა:

— დაინახე?

— რა?

— „ერგენშტრასე!..“ ვერ დაინახე, „ერგენშტრასე“ ახლა მეორე მხარეს გადაუყვანიათ. ღმერთო, მხოლოდ ერთი ქულით ნაკლები მექნება! — ეუბნებოდა ბიჭი და თვალელები უელავდა. — ნავზე გეუბნებით, ვერ გაიგეთ? ესეც ასე. ახლა კარგად ხართ?

— ჰო, უკეთა ვარ, — მიუგო ბოგარტმა.

ბოგარტი ადგა და მიღზე ჩამოჯდა. ნავსადგური უკვე ახლოს იყო. კატარლა სვლას ანელებდა. ჩამობნელდა. ბოგარტმა ჩუმად იკითხა:

— ხშირად გემართებათ ასე? — ბიჭმა გაოგნებით შეხედა. ბოგარტმა ცილინდრზე ანიშნა. — ნალმი ხშირად არ ვარდება ხოლმე?

— ჰო, ხშირად. ამიტომაც გაუკეთეს ჯალამბარი. ერთ მშვენიერ დღეს პირველი კატარლა რომ გაუშვეს, ყუმბარა არ გავარდა, ნავი კი აფეთქდა. სწორედ მას შემდეგ დაუყენეს ჯალამბარი.

— ასეთი რამ ახლაც ხდება ხოლმე? ჯალამბრიანად ფეთქდებიან?

— ძნელი სათქმელია. ის კი ვიცი, რომ ზღვაში გასული კატარლები ზოგჯერ უკან არ ბრუნდებიან. რალაც არ გამიგია, რომ რომელიმე კატარლა ტყვედ ჩაეგდოთ. ასე რომ, ეტყობა, ნავის აფეთქება გამოორიცხული არ არის.

— აჰა, გასაგებია, — მიუგო ბოგარტმა.

კატარლა ყურეში შევიდა. ბურუსით დაფარულ წყალში იგი ჩქარა მიცურავდა, არც ირწეოდა. ბიჭი ისევ ბოგარტისაკენ დაიხარა და დიდის ამბით წასჩურჩულა:

— აბა, ახლა კი ს-ს-ს! ყურადღება! — მერე წავიდა გასწორდა და ხმა აიმაღლა: — მისმინე, რონი! — რონის თავი არ მოუბრუნებია, მაგრამ ბოგარტი გრძნობდა, უსმენდა. — ხედავ, რა ოინი გვიყო არგენტინის იმ ბუდრუგანა გემმა, თვალსა და ხელს შუა არ გაგვიძვრა? არადა, შეიძლებოდა სამუდამოდ აქ დარჩენილიყო. უბრალოდ, ფრანგებს ხორბალს მაინც მიჰყიდდა. სატანისებური ვერაგობით აღსავსე, ცდომილი ანგელოზის სახით მოვლინებული მაკიაველი — ბიჭი გაჩუმდა. — მომისმინე! რამდენი ხანია, რამდენი თვეა უცხო გემებს აღარ შევხვედრივართ! — მერე ისევ წასჩურჩულა ბოგარტს: — ახლა კი, ს-ს-ს! — მაგრამ ბოგარტს არ შეუშინევია, რონი ოდნავ მაინც განძრეულიყო, — რონი მაინც იხედება, იხედება. — ბიჭი ძლივსლა ითქვამდა სულს.

რონი მართლაც ხედავდა ყველაფერს. როდესაც შებინდებულ ცის ფონზე მტრის დატყვევებული გემის ბუნდოვანი, ცხაურის მსგავსი სილუეტი გამოჩნდა, რონიმ ხელი აიქნია და პირში ყალიონგაჩრილმა ტუჩის კუთხეში ერთადერთი სიტყვა გამოსცრა:

— წავი!

ზამბარასავით, თასმააწყვეტილი მეძებარივით მოწყდა ბიჭი ადგილს.

— ეშმაკმა წავილოს, წყეულიმც იყავ, შენ ეშმაკის ფეხო, ეს ხომ „ერგენშტრასეა“! ახლა ერთი ქულითლა ჩამოგრჩები! — შესძახა ბიჭმა. ერთი დაკვრით ბოგარტს გადააღაჯა და რონისთან დაიხარა. — აბა, რას იტყვი? კატარლამ სანაპიროსთან მიახლოებისას სვლას უკლო. მოტორები გამორთეს. — ასე არ არის? მხოლოდ და მხო-

ლოდ ერთი ქულით! — კატარლა ნაპირს ეხეთქებოდა მეზღვაური ისევ გემბანზე ამოძვრა.

ამჯერად რონი მესამედ და უკანასკნელად გაეხმაურა:
— მართალია!

IX

— ერთი ყუთი საუკეთესო შოტლანდიური ვისკი მომეცით, — თქვა ბოგარტმა. — ლამაზად შეახვიეთ, ყუთი ქალაქში უნდა გავვზავნო. ამასთანავე, ერთი მარჯვე კაცი მომიძებნეთ, რომ ყუთი ადგილზე მიიტანოს. — როდესაც კაცი მოუძებნეს, ბოგარტმა ყუთზე მიუთითა და უთხრა: — ეს ბავშვისთვის არის განკუთვნილი. ყუთი „თორმეტი საათის“ ქუჩაზე, კაფე „თორმეტ საათთან“ უნდა წაიღოთ, იმ ბავშვს ალბათ, სადმე იქვე თხრილში ეძინება. როგორც კი ნახავთ, მაშინვე იცნობთ. ის ბავშვი სიმაღლით ორი მეტრი მაინც იქნება. რომელ ინგლისელ სამხედრო პოლიციელსაც არ უნდა ჰკითხოთ, ყველა გაჩვენებთ. თუ ეძინოს, არ გააღვიძოთ. დაჯექით და დაელოდეთ, ვიდრე გამოიღვიძებდეს. მერე კი ეს გადაეცით და უთხარით, კაპიტანმა ბოგარტმა გამოგიგზავნა-თქო.

X

დაახლოებით ერთი თვის შემდეგ ამერიკის აეროდრომზე შემთხვევით მოიტანეს „ინგლის გაზეტის“ ერთ-ერთი ნომერი, სადაც შემდეგი ცნობა იყო მოთავსებული:

„უკვალოდ დაიკარგა ლა-მანშიის ესკადრილიის მსუბუქი სატორპედო კატარღების დივიზიის ნაღმმტყორცი კატარღა X001. მასზე იმყოფებოდნენ სამხედრო-საზღვაო ფლოტის თადარიგის გვარდიელი მეზღვაურები: რ. ბოის სმიტი, ლ. კ. უ. ჰოუპი, ბოცმანის თანაშემწე ბარტი და პირველი კლასის მეზღვაური რიესი. ისინი სანაპირო პატრულირებიდან არ დაბრუნებულან“.

მაღე ამას აშშ საჰაერო ძალების სარდლობის ბრძანებაც მოჰყვა:

„სამხედრო დავალების შესრულებისას გამოჩენილი ინიციატივისა და მამაცობისათვის, დაჯილდოვდეს კაპიტანი გ. ს. ბოგარტი და მისი ეკიპაჟი უმცროსი ლეიტენანტის დარელ მაკ-ჯინისისა და საჰაერო მსროლელების უოტსისა და ჰარპერის შემადგენლობით. განახორციელეს რა თავდასხმა, დღისით მზვერავთა დაცვის გარეშე, მათ გაანადგურეს ფრონტის ხაზიდან რამდენიმე მილის დაშორებით მოთავსებული იარაღის საწყობი. კაპიტან ბოგარტს მტრის თვითმფრინავები დაედევნენ, ის კი თავს დაესხა ბლანკში განლაგებულ მტრის კორპუსის შტაბს, ააფეთქა ციხე-სიმაგრის ნაწილი და უდანაკარგოდ დაბრუნდა თავის ბაზაში“.

ამ ცნობაში არ იყო ნახსენები, რომ თუ კაპიტან ბოგარტის თვითმფრინავი დაიმსხვრეოდა, ხოლო კაპიტანი ცოცხალი გადარჩებოდა, მას დაუყოვნებლივ სამხედრო-საველე სასამართლოს გადასცემდნენ.

საწყობზე თავდასხმის მერე კაპიტანს ორად ორი ყუმბარა დარჩა. ბოგარტი თავისი „ჰენდლი-პეიჯით“ იმ ციხე-სიმაგრეს დაესხა თავს, სადაც გერმანელი გენერ-

ლები საუზმობდნენ. ისე დაბლა მიფრინავდნენ, ჰეპევიტ, ბომბსაჟერთან მჯდარმა მაკ-ჯინისმა შეჰყვირა, ნიშანს რატომ არ მადღევო. კაპიტანს კი ნიშანი მანამდე არ მიუცია, ვიდრე სახურავზე თითოეული კრამიტი არ გამოჩნდა. მაშინ კი მაკ-ჯინისს ხელით ნიშანი მისცა, თვითონ კი მძლავრად მოგუგუნე თვითმფრინავი მალლა-მალლა გააქანა. კაპიტანი მძიმედ და დაძაბულად სუნთქავდა.

„ღმერთო! რა იქნებოდა ახლა ყველანი აქ ყოფილიყვნენ — გენერლები, ადმირალები, პრეზიდენტები, მეფეები — იმათიც და ჩვენიც, ყველანი!“

«БИБЛИОТЕКА ОДНОГО РАССКАЗА»

Уильям Фолкнер
ПОЛНЫЙ ПОВОРОТ КРУГОМ
(На грузинском языке)
Детюниздат Грузинской ССР
«Накадули»
Тбилиси
1970

ხელნაწერილია დასაბეჭდად 23/VII-70 წ.
ქალაქის ზომა 70×108¹/₃₂
ნაბეჭდი თაბახი 3,5
სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 1,85
ტირაჟი 5000 ფასი 15 კაპ. შეკვ. № 2400

გამომცემლობა „ნაკადული“, მარჯანიშვილის ქ. № 5
Изд. «Накадули», ул. Марджанишвили № 5
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი სიტყ-
ვის სახელმწიფო კომიტეტის მთავარბოლიგრაფმრეწვე-
ლობის სტამბა № 2 „ნაკადული“, ფურცელაძის ქ., 5
Типография № 2, «Накадули», Главполиграфпрома
Государственного Комитета Совета Министров
Грузинской ССР по печати, Тбилиси, Пурцеладзе, 5

[40000000]

7572/3

40 - "ՎՃԱՐՆԵՐ" ..